

Uloga arhiva i njegovih usluga u digitalnom razdoblju

Njemeček, Magdalena

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:631315>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER ARHIVISTIKA
Ak. god. 2019./2020.

Magdalena Njemeček

Uloga arhiva i njegovih usluga u digitalnom razdoblju

Diplomski rad

Mentor : dr. sc. Hrvoje Stančić, red. prof.

Zagreb, rujan, 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Arhivi i arhivska služba u Hrvatskoj	2
3. Arhivist u povijesti i arhivist danas	4
4. Arhivi i digitalno razdoblje.....	5
5. Metoda provedbe istraživanja	7
5.1. Profil ispitanika	8
5.2. Razumijevanje pojma „arhiv“	10
5.3. Arhiv kao ustanova i posao arhivista	14
5.4. Korištenje interneta	27
6. Zaključak.....	36
7. Popis grafikona, tablica i slika	38
8. Prilozi.....	40
9. Literatura.....	46
Sažetak	48
Summary	49

1. Uvod

Današnje doba digitalnog razvoja zasigurno je utjecalo na gotovo sve društvene djelatnosti kao i na društvo u cjelini. Jedna od glavnih značajki digitalnog razvoja je prelazak s analognog na digitalno, a te su promjene zahvatile i arhive koji se trude biti ukorak s promjenama te pružiti što suvremenije usluge svojim korisnicima.

U prvom je dijelu rada ukratko predstavljena definicija arhiva kao i njegova djelatnost na području Hrvatske. Opisana je mreža arhiva i način njihova rada u Hrvatskoj da bi se dobio uvid u način na koji arhivi funkcioniraju unutar Hrvatske. Također, opisana je i uloga i profil arhivista koji se zasigurno mijenjao tijekom povijesti. Nadalje je riječ o arhivima te njihovoj djelatnost u današnjem dinamičnom razdoblju te načinima na koji su se prilagodili promjenama.

Cilj arhiva oduvijek je bio povezati svoje gradivo s korisnicima, a u današnje doba to se postiže i digitalizacijom gradiva. Potreba je sve većeg broja korisnika da ono što im treba bude dostupno odmah, nebitno u koje doba dana, odnosno da se može doći do gradiva kad god to korisnik poželi. Upravo zbog toga, među studentima Sveučilišta u Zagrebu provedena je anketa naziva „Uloga arhiva i njegovih usluga u digitalnom razdoblju“. Odabrana je upravo ova populacija zbog pretpostavke da su korisnici interneta te da za potreba studiranja koriste mnoge izvore informacija. Dakle, svrha ankete bila je dobiti uvid u navike i očekivanja studenata tijekom pretraživanja informacija na internetu. Anketom se također htio dobiti i uvid u razmišljanje većinom mlade, ali obrazovane skupine ljudi o ulozi i djelatnosti arhiva u današnjem razdoblju. Odgovori su uspoređeni s odgovorima studenata sa Sveučilišta Western Washington gdje je također provedena ova anketa, iako su odgovori studenata Sveučilišta u Zagrebu bili u fokusu analize.

2. Arhivi i arhivska služba u Hrvatskoj

Prema Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima iz 2018. koji je na snazi od 1.1.2020. godine, definicija arhiva glasi: „arhiv je pravna osoba ili ustrojstvena jedinica u pravnoj osobi (arhiv u sastavu) čija je temeljna zadaća čuvati, obrađivati i omogućiti korištenje dokumentarnog i arhivskoga gradiva sukladno odredbama ovoga Zakona“.¹ Hrvatska nema određenu upravu koja bi brinula o svim arhivima na državnoj razini, već je za njihovu djelatnost nadležno Ministarstvo kulture i medija, odnosno Odjel za arhivsku djelatnost koji djeluje unutar Uprave za zaštitu kulturne baštine. Kao savjetodavno tijelo ministra kulture za stručne poslove u arhivskoj djelatnosti pri Ministarstvu djeluje Hrvatsko arhivsko vijeće koje uglavnom razmatra programe rada i tekuće probleme državnih arhiva te pitanja unapređenja i razvitka arhivske struke.² Zbog toga se svi poslovi povezani s arhivskom službom rade preko Hrvatskog državnog arhiva. Obavljanje arhivske službe u Hrvatskoj provodi se najviše putem mreže državnih arhiva, međutim ovdje spadaju i one baštinske ustanove u kojima se pohranjuje arhivsko gradivo te stvaratelji i imatelji gradiva. Sadašnju mrežu državnih čine Hrvatski državni arhiv kao središnja i matična arhivska ustanova i 18 područnih državnih arhiva u Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Križevcima, Osijeku, Pazinu, Rijeci, Sisku, Slavanskom Brodu, Splitu, Šibeniku, Štrigovi, Varaždinu, Virovitici, Vukovaru, Zadru te Zagrebu.³ Uz navedene arhive, u Hrvatskoj djeluju i sabirni centri u Krapini, Petrinji, Koprivnici, Požegi, Novoj Gradišci, Metkoviću, Žrnovu te Senju. Poslovi koje obavlja Hrvatski državni arhiv podrazumijevaju prikupljanje podataka i rad na Registru arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske, evidentiranje arhivskih izvora važnih za hrvatsku povijest koji se čuvaju izvan Hrvatske, vođenje upisnika arhiva te vlasnika i imatelja privatnoga arhivskog gradiva u RH, kao i brigu o njihovoj stručnoj izobrazbi.⁴

Valja napomenuti da je Hrvatski državni arhiv (Slika 1) mjerodavan za sve gradivo središnjih državnih tijela i ostalo gradivo koje je u cjelini značajno za Republiku Hrvatsku. S obzirom da su područni arhivi, kako im i ime kaže, zaduženi za jedno područje na koje djeluju, logično je da skrbe za gradivo državnih tijela na lokalnoj razini te stvaratelja s području njihova djelovanja. Dakle, u područnim se državnim arhivima nalaze fondovi regionalnih upravnih i

¹ Zakon o arhivskom gradivu i arhivima. URL: <https://www.zakon.hr/z/373/Zakon-o-arhivskom-gradivu-i-arhivima> (20.6.2020.)

² Čosić, S.; Lemić, V. (2008). Problemi arhivske službe u Hrvatskoj. Arhivski vjesnik, Vol. 51 br. 1. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=46361 (21.7.2020.)

³ Lemić, V. Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika. Zagreb: Ljevak, 2016., str.91.

⁴ Matični poslovi. Hrvatski državni arhiv. URL: <http://www.arhiv.hr/hr-hr/arhivska-slu%C5%BEba/Mati%C4%8Dni-poslovi> (29.6.2020.)

sudskih tijela, lokalnih škola, bolnica, tvornica, kulturnih udruženja, zbirke posvećene temama od lokalnoga i širega značenja, obiteljski i osobni fondovi te razno drugo gradivo koje čini vrijedan izvor za proučavanje političke, gospodarske i kulturne povijesti gradova i šire regije.⁵

Slika 1: Hrvatski državni arhiv. Preuzeto s: https://www.emajstor.hr/ing-grad/reference_i_misljenja/hrvatski_drzavni_arhiv/10097

Nadalje, da bi arhiv kao ustanova služio svojoj svrsi, mora odgovoriti na zahtjeve okoline u kojoj i za koju djeluje. Prema tome mora biti usmjerena njegova djelatnost. Više je izvora takvih zahtjeva i potreba odnosno korisnika usluga arhiva u širem smislu: korisnici gradiva iz osobnih ili službenih potreba, stvaratelji gradiva kojima arhivski program pruža podršku u upravljanju njihovom dokumentacijom, djelatnosti kojima arhiv pomaže u izgradnji i očuvanju potrebitih informacijskih resursa te interes društva ili društvenih skupina za očuvanje njihovog povijesnog i kulturnog nasljeđa.⁶ Prema zahtjevima treba biti orijentiran smjer poslovanja svakog arhiva. Stoga su oblikovanje i skrb za kvalitetu i dostupnost usluga ključne zadaće oko kojih se organizira djelatnost arhivskog programa i radi kojih se obavljaju klasične arhivske funkcije kao što su preuzimanje, zaštita ili sređivanje gradiva.⁷

⁵ Arhivi u Hrvatskoj. Hrvatski državni arhiv. URL: <http://www.arhiv.hr/hr-hr/Arhivska-slu%C5%BEba/Arhivi-u-Hrvatskoj> (25.6.2020.)

⁶ Ivanović, J. Priručnik iz arhivistike: I. dio. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010, str. 128.

⁷ Ibid.

3. Arhivist u povijesti i arhivist danas

Nastavno na prethodne opće informacije potrebno je objasniti ulogu arhivista. Ukratko, do 1848. godine, točnije do Francuske revolucije, arhivist se poistovjećuje sa službenikom u upravi koji se brine za dokumentaciju koja je prvenstveno u funkciji stvaratelja i koja ima operativno značenje.⁸ Tijekom povijesti, profesija arhivista usko se povezivala s profesijom povjesničara. Također, u povijesti je arhivist često bio u službi vladara te je znao mnoge tajne koje javnost nikako nije smjela saznati. Od arhivista se tada očekivalo da bude neukaljana ugleda te da bude po karakteru mirna, povučena osoba koja nije sklona druženju u većim skupinama ljudi.⁹ Umjesto obavljanja ove funkcije samo zbog plaće, od arhivista se očekivalo da mu je obavljanje ovog posla poziv. Kao što se svaki aspekt društva tijekom povijesti razvija, tako su se razvijale uloga i percepcija arhivista.

Prema općenitoj i najjednostavnijoj definiciji suvremeni arhivist prikuplja, obrađuje, čuva i daje na korištenje arhivsko gradivo. Svi ti zadaci zahtijevaju razvoj arhivistike kao zasebne znanosti, koja je u nekom smislu osmišljenje cjelokupne službe i temelj identiteta arhivista.¹⁰ Nije naodmet da se suvremeni arhivist razumije u druga područja znanosti, ali funkcija arhivista nije uvjetovana tim znanjem. Prema tome, da bi osoba bila arhivist potrebna joj je visoka stručna sprema, odnosno završen diplomski studij arhivistike te nije potrebno da je povjesničar, a u današnje vrijeme ni informatičar. Međutim, arhivist danas, prije svega, mora biti informacijski stručnjak. Također, pravila da osoba mora biti mirna, pritajena i pomalo nedruštvena, danas naravno nisu aktualna, iako su možda ostavila temelj za današnje stereotipove o arhivistima.

⁸ Kolanović, J. (1997) Identitet arhivista: od zanimanja do profesije. Arhivski vjesnik, br. 40. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=16953 (13.7.2020.)

⁹ Filipović, I. (2018) Kakav mora biti arhivist? O poželjnim osobinama i obrazovnom profilu ranonovovjekovnih

arhivista na primjeru njemačkih zemalja i Francuske. Arhivski vjesnik, Vol. 61, br.1. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=316607 (1.7.2020.)

¹⁰ Kolanović, J. (1997) Kakav mora biti arhivist? O poželjnim osobinama i obrazovnom profilu ranonovovjekovnih arhivista na primjeru njemačkih zemalja i Francuske, n.dj., URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=16953 (13.7.2020.)

4. Arhivi i digitalno razdoblje

Jedna od najvećih promjena u društvu u proteklom stoljeću definitivno je razvoj na području tehnologije. Danas gotovo da nema aspekta ljudskog djelovanja kojeg nije obuhvatio spomenuti razvoj pritom donoseći mnoge promjene. Da bi opstali i bili ukorak s vremenom, mnogi su morali unijeti promjene u svojem poslovanju, pa tako i arhivi. Budući da arhivsku zajednicu čine ustanove, stručnjaci, udruženja i s njima povezani dionici - korisnici, osnivači arhiva (tijela javne vlasti, pravne i fizičke osobe i drugi) te stvaratelji i imatelji arhivskog gradiva (javne i privatne institucije) - zbog same je prirode svoje djelatnosti možda i više od drugih struka i sektora izložena izazovima promjenljivog okruženja.¹¹ Od arhiva se danas očekuje da i dalje upravljaju dokumentacijom, ali da se uz pomoć suvremene tehnologije pobrinu da arhivsko gradivo bude što dostupnije i preglednije u javnosti. Promjene u elektroničkim komunikacijama, obradi podataka te sustavu upravljanja dokumentima promijenile su poslovne procese koje arhivisti moraju dokumentirati i postavile nove zahtjeve pred arhive.¹²

Što se tiče razvoja tehnologije i interneta i komunikacije arhivskog gradiva, nedvojbeno je da je došlo do velikih promjena. Prvenstveno, došlo je do promjena u opisu i korištenju samog gradiva. Sve više dolazi do međusobnih suradnji arhiva, ali i ostalih ustanova kako bi zajedno što više približile svoje gradivo korisnicima. Zbog toga se nastoje uskladiti stručni standardi i praktična tehnološka rješenja te se potiču zajednički projekti od kojih se očekuje približavanje kulturne baštine potencijalnim korisnicima i njezina šira promocija javnosti¹³. U skladu s tim, nije rijetko da arhivi surađuju i s knjižnicama i drugim srodnim strukama. Nadalje, spomenuto je kako nije potrebno da arhivist nužno bude i informatičar, međutim u današnje doba gotovo je nemoguće biti u potpunosti informatički nepismen i baviti se ovakvom vrstom posla jer su računala postala uobičajena sredstva u obavljanju poslova koje pomažu u radu s mnogim podacima. S obzirom na promjene i razvoj tehnologije, promijenila su se očekivanja i zahtjevi korisnika u smislu pristupa informacija. Za korisnike bi bilo poželjno kad bi što više dokumenata bilo na internetu te kad bi oni bili neprestano dostupni. Primjenom digitalizacije u arhivima to im se pokušava i omogućiti. Međutim, digitalizacija nije jednostavan i jeftin posao te zahtjeva stručnjake koji se time znaju baviti. Također, nije ni svejedno koje će se gradivo digitalizirati niti kojim redoslijedom. Planiranje programa digitalizacije u arhivima

¹¹ Lemić, V. Arhivi i digitalno doba. Zagreb: Ljevak, 2019., str 11.

¹² Lemić, V. (2003) Arhivi i elektronički zapisi - iskustva skandinavskih zemalja. Arhivski vjesnik, Vol. 46.

URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=11124 (17.7.2020.)

¹³ Lemić, V. Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika. n.dj., str 33.

svakako treba temeljiti na dosadašnjim iskustvima digitalizacije kulturne baštine i u suradnji sa stručnjacima različitih profila.¹⁴

Gradivo koje se digitalizira najčešće se objavljuje na internetskim stranicama arhiva. Što se tiče same prisutnosti arhiva na internetu, valja istaknuti kako dobar dio arhiva u svijetu danas ima svoje internetske stranice putem kojih predstavlja sebe, svoj rad i gradivo. Izgled i sređenost stranice ovise o mnogim faktorima, od kojih su neki veličina arhiva te sređenost arhiva, a gotovo svaki pruža generalne informacije o sebi poput adrese i kontakt broja. Ovisno o veličini i razvijenosti arhiva, na internetskim se stranicama često nalaze i popisi fondova i zbirke koje arhiv sadrži. Na gotovo svim je stranicama barem dio gradiva (određeni fondovi i zbirke na koje je usmjerena najveća pažnja javnosti ili tematski predstavljeno gradivo, primjerice zbirke fotografija ili tiskovina organizirane oko nekog događaja ili osobe) prikazan u digitalnom obliku¹⁵ Također je prema Lemić tendencija da se stvaraju lokalne i nacionalne mreže arhivskih ustanova i udruženja te mreže koje obuhvaćaju informacije o gradivu svih kulturnih ustanova (arhivi, knjižnice, muzeji, zavičajne zbirke) nekog područja ili na nacionalnoj razini.¹⁶

Nastavno na ovo, vrlo je bitno spomenuti i postojanje sustava NAIS (Nacionalni arhivski informacijski sustav, ranije ARHiNET). Ovaj je informacijski sustav pokrenut 2006. godine te je zamišljen kao online arhiv koji obuhvaća sve funkcije arhiva od čuvanja, zaštite, obrade do korištenja gradiva. U Registru arhivskih fondova i zbirke RH, koji je sastavni dio sustava, po prvi je put javnosti omogućeno online pretraživanje podataka o cjelokupnoj arhivskoj baštini na jednom mjestu, a razvijene su i programske funkcije za predstavljanje i pretraživanje digitaliziranog arhivskog gradiva.¹⁷ Danas je ovaj sustav već zastario i u tijeku je njegova zamjena novim.

¹⁴ Lemić, V. Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika. n.dj., str 36.

¹⁵ Lemić, V. (2002) Arhivi i Internet - nove mogućnosti dostupnosti i korištenja arhivskoga gradiva. Arhivski vjesnik, br. 45. URL: https://hrcaj.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=13908 (18.7.2020.)

¹⁶ Ibid

¹⁷ Lemić, V. Arhivi i digitalno doba. Zagreb: Ljevak, 2019., str 155.

5. Metoda provedbe istraživanja

Poznavanje arhiva i njegovih usluga u digitalnom razdoblju te posao arhivista jedne su od tema čije je poznavanje istraženo među studentskom populacijom. Budući da su ispitanici studenti, koji su većinom osobe između 20 i 30 godina starosti, očekuje se da se služe internetom u slobodno vrijeme, ali i tijekom obrazovanja. U cilju je ove ankete dobiti uvid u razmišljanja o arhivu i njegovih usluga u današnjem razdoblju koje je obilježeno digitalnim razvojem. Od ispitanika se očekuje da se služe internetom te da su većinom mlade visokoobrazovane osobe ili trenutno rade na tome da to postanu. Da bi uzorak bio što kvalitetniji i reprezentativan, anketa je bila namijenjena studentima Sveučilišta u Zagrebu.

Među studentima Sveučilišta u Zagrebu provedena je anketa naziva „Uloga arhiva i njegovih usluga u digitalnom razdoblju“. Tijekom lipnja i srpnja 2020. godine istraživanje je provedeno metodom anketiranja, a za izradu je korišten online obrazac Google Forms. Sveukupno 23 pitanja (uključujući mogućnost za komentar) bilo je grupirano u četiri skupine. Četiri pitanja bila su otvorenog tipa, odnosno ispitanici su svojim riječima mogli napisati odgovor, dok je za ostala pitanja bilo potrebno odabrati odgovor, odnosno odgovori su bili ponuđeni. Od svih pitanja, samo ona s ponuđenim odgovorima nisu bila obavezna te se i bez odgovaranja na njih moglo nastaviti ispunjavanje ankete.

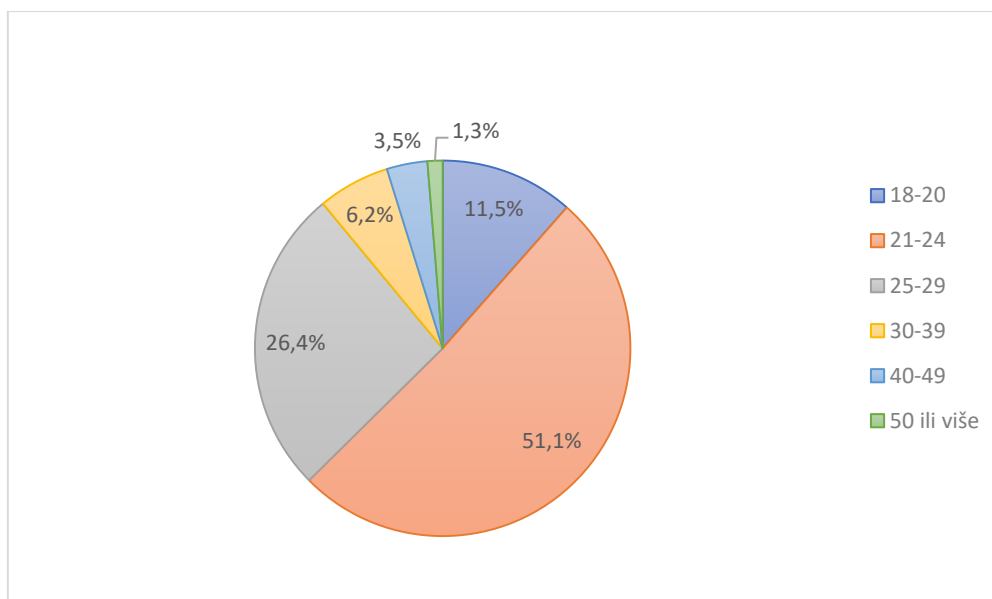
Prva skupina pitanja odnosila su se na demografska pitanja u cilju dobivanja uvida u konkretan profil ispitanika. Dakle od ispitanika se tražilo da navedu svoje godine, spol (ako žele), povezanost sa Sveučilištem te su u padajućem izborniku morali odabrati sastavnicu Sveučilišta s kojom su povezani. Ako nisu bili povezani ni s jednom, mogli su jedino ostaviti komentar za kraj jer im se automatski onemogućio pristup ostalim pitanjima. U drugoj skupini pitanja od ispitanika se tražilo da ocjene svoje znanje o pojmu „arhiv“ te da se izjasne gdje se najčešće susreću s navedenim pojmom. Treća skupina pitanja odnosila se na arhiv kao ustanovu i posao arhivista te se od ispitanika tražilo da napišu svoje mišljenje i izaberu ponuđene odgovore. Zadnja skupina pitanja obuhvatila je pitanja vezana uz korištenje interneta.

Anketa je bila dostupna za rješavanje od 12. lipnja do 3. srpnja 2020. godine, ukupno 21 dan, dakle tri tjedna. Anketa je bila namijenjena sadašnjim i bivšim studentima Sveučilišta u Zagrebu sa svih sastavnica. Poziv za rješavanje ankete s linkom razaslan je u nekoliko grupa na društvenoj mreži Facebook u koju su učlanjeni studenti u Zagrebu (najčešće su to bile grupe studentskih domova ili različitih smjerova s Filozofskog fakulteta). Dio ispitanika koji nije u grupama dobio je privatnu poruku s linkom na anketu.

Ukupno je zabilježeno 227 odgovora. Međutim, od navedenog broja odgovora, njih 24 nije bilo povezano sa Sveučilištem te je isključeno iz daljnjeg rješavanja ankete. Dakle, cijelu anketu riješila su 203 ispitanika. U analizi ankete neki su odgovori uspoređeni s odgovorima studenata Sveučilišta Western Washington među kojima je također provedena ova anketa. Rezultati te ankete objavljeni su 2016. godine u časopisu *The American Archivist* u radu „Perceptions and Understandings of Archives in the Digital Age” autorice Caitlin Patterson. Ona je skupila ukupno 389 ispitanika s navedenog Sveučilišta, a način distribucije ankete bio drugačiji jer su ispitanici dobili anketu e-poštom. Ciljani profil ispitanika je u obje ankete gotovo isti jer su anketu ispunjavali najvećim dijelom osobe u starosti od 20 do 25 godina koji u trenutku ispunjavanja ankete još uvijek studiraju. Također, od njih se očekivalo da se razumiju u tehnologiju i korištenje interneta, ali ne nužno i arhiva. Cilj ovog istraživanja bio je dobiti uvid u znanje i razumijevanje pojma arhiv te njegovih usluga u današnjem digitalnom razdoblju od osoba koje u današnje vrijeme studiraju ili su završile studij.

5.1. Profil ispitanika

Prva skupina pitanja imala je u cilju prikupiti osnovne informacije o ispitanicima koje su relevantne za ovo istraživanje. U prvom se pitanju od ispitanika tražilo da se izjasne koliko imaju godina. Bilo je ponuđenih nekoliko odgovora te su ispitanici mogli odabrati samo jednu skupinu u koju pripadaju. Bitno je napomenuti da je u prvoj skupini sveukupno 227 ispitanika odgovorilo na pitanja. Ispitanika između 18-20 godina je 11,5% odnosno 26. Najveći broj ispitanika, njih 116, što čini 51,1% sveukupnog broja, ima između 21 i 24 godine. Nadalje, 26,4% odnosno 60 ispitanika ima između 25 i 29 godina. Njih 6,2% odnosno 14 osoba odgovorilo je da ima između 30 i 39 godina. Dvije najmanje skupine ispitanika po godinama su skupina od 40 do 49 godina gdje je 8 ispitanika tj. 3,5% te 50 ili više godina gdje je samo 3 ispitanika što čini 1,3% (Grafikon 1).

Grafikon 1: Dob ispitanika

U sljedećem pitanju ispitanici su morali odabrati kojeg su spola, odnosno ako se nisu htjeli izjasniti mogli su izabrati da ne žele odgovoriti. Njih 74,9%, odnosno 170 ispitanika bilo je ženskog spola. Dosta manje bilo je muških ispitanika, točnije njih je 23,8% odnosno 54, a 1,3% ispitanika (njih 3) nije se htjelo izjasniti.

Treće pitanje odnosilo se na povezanost ispitanika sa Sveučilištem u Zagrebu. Ispitanici su imali ponuđene razine studija među kojima su mogli odabrati da pohađaju preddiplomski studij, diplomski studij, doktorski studij, da su bivši student/studentica ili nisu povezani sa Sveučilištem. Ako ispitanik nije bio povezan sa Sveučilištem anketa ga je automatski prebacila na kraj ankete uz mogućnost ostavljanja komentara.

Najveći broj ispitanika, točnije njih 87 (38,3%) pohađa diplomski studij, dok preddiplomski studij pohađa 73 ispitanika (32,2%). Samo je jedan student s doktorskog studija ispunio anketu što je 0,4% od ukupnog broja. Bivših studenata Sveučilišta u Zagrebu ispunilo je 42 (18,5%), a 24 osobe, što čini ukupno 10,6% svih osoba koje su pristupile anketi, nije bilo povezano ni s jednom sastavnicom Sveučilišta.

U zadnjem pitanju prve skupine od ispitanika se tražilo da u abecednom padajućem izborniku izaberu sastavnicu Sveučilišta s kojom su povezani. Anketu je ispunilo 82 studenata (40,4%) Filozofskog fakulteta, 18 studenata (8,9%) Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, 15 studenata (7,4%) Pravnog fakulteta, 10 studenata (4,9%) Fakulteta elektrotehnike i računarstva te 8 studenata (3,9%) Fakulteta organizacije i informatike. Anketu je ispunilo i ukupno 7

studenta (3,4%) Ekonomskog fakulteta te jednak broj i postotak studenata Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta te Učiteljskog fakulteta. Nadalje, anketu je ispunilo 6 studenata (3%) Fakulteta strojarstva i brodogradnje, 5 studenata (2,5%) Fakulteta hrvatskih studija, 4 studenata (2%) Građevinskog fakulteta te jednak broj i postotak studenata Agronomskog fakulteta, 3 studenata (1,5%) Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta te jednak broj i postotak studenata s Fakulteta političkih znanosti, Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, Muzičke akademije te Grafičkog fakulteta. Anketu je ispunilo po dvoje studenata (1%) Fakulteta prometnih znanosti, Tekstilno-tehnološkog fakulteta, Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta i Prehrambeno-tehnološkog fakulteta. Najmanje studenata, točnije po jedan student (0,5%), koji su ispunili anketu povezani su s Medicinskim fakultetom, Geodetskim fakultetom, Kineziološkim fakultetom, Metalurškim fakultetom, Stomatološkim fakultetom, Šumarskim fakultetom te Akademijom likovne umjetnosti. Niti jedan student preostalih sastavnica Sveučilišta nije pristupio anketi.

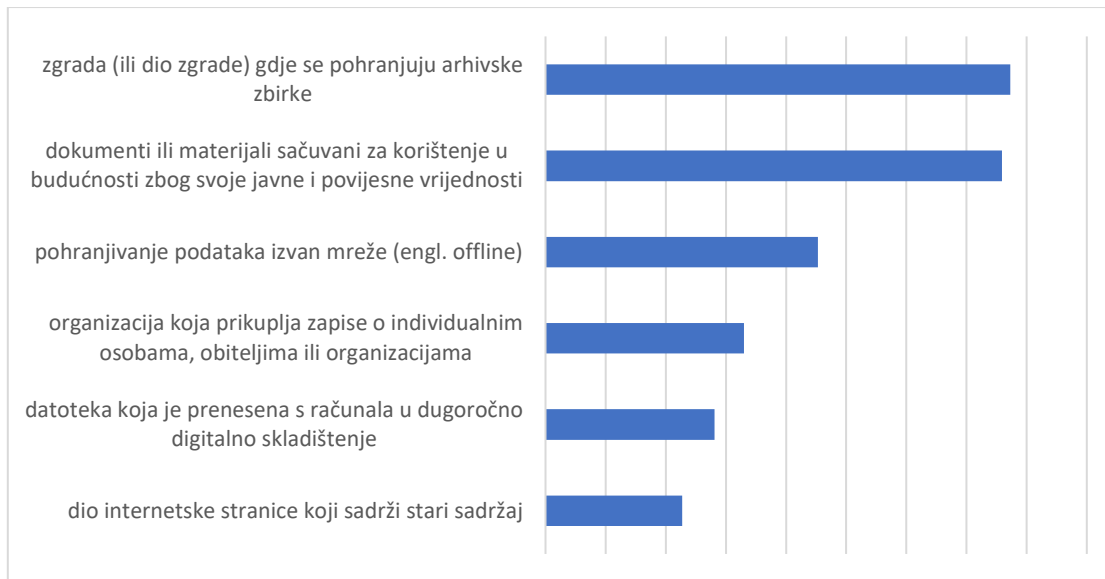
Svrha prve skupine pitanja bila je dobiti uvid u profil ispitanika što se iz dobivenih rezultata može smatrati ispunjenim.

5.2. Razumijevanje pojma „arhiv“

U ovoj skupini bilo je postavljeno nekoliko pitanja kojima se pokušao dobiti uvid u to koliko se dobro ispitanici razumiju u pojam „arhiv“. Za početak je navedeno nekoliko definicija te se od ispitanika tražilo da odaberu one definicije koje najčešće povezuju s riječi arhiv.

Definicija koju je odabralo 157 ispitanika, odnosno 77,3%, je sljedeća: „zgrada (ili dio zgrade) gdje se pohranjuju arhivske zbirke“. Samo troje ispitanika manje, točnije 154 (75,9%) povezuje riječ arhiv sa sljedećom definicijom: „dokumenti ili materijali sačuvani za korištenje u budućnosti zbog svoje javne i povijesne vrijednosti“. Definiciju „pohranjivanje podataka izvan mreže (engl. *offline*)“ odabralo je 92 ispitanika (45,3%), a definiciju „organizacija koja prikuplja zapise o individualnim osobama, obiteljima ili organizacijama“ odabralo je 67 ispitanika (33%). Deset ispitanika manje (njih 57, 28,1%) odlučilo se za definiciju „datoteka koja je prenesena s računala u dugoročno digitalno skladištenje“.

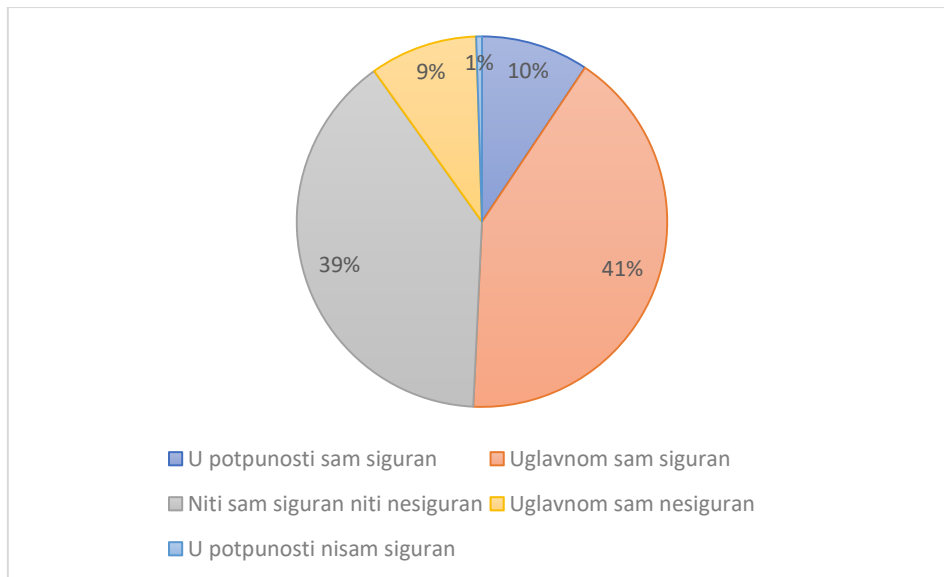
Najmanje ispitanika, točnije njih 46 (22,7%) odlučilo se za definiciju „dio internetske stranice koji sadrži stari sadržaj“ (Grafikon 2).

Grafikon 2: Definicija pojma arhiv

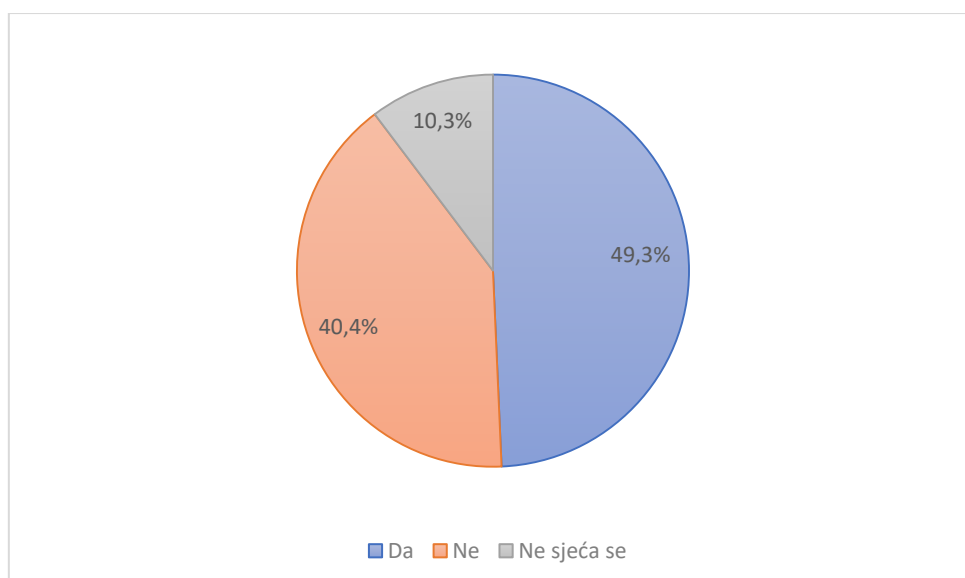
U istraživanju koje je provedeno među studentima na Sveučilištu Western Washington, odabir odgovora na ovo pitanje malo je drugačiji nego u ovom istraživanju. Naime, studenti sa Sveučilišta u Zagrebu najčešće su odabrali definiciju „zgrada (ili dio zgrade) gdje se pohranjuju arhivske zbirke“ dok su studenti sa Sveučilišta Western Washington odabrali „dokumenti ili materijali sačuvani za korištenje u budućnosti zbog svoje javne i povijesne vrijednosti“. Definicija koju su studenti Sveučilišta Western Washington najrjeđe birali je „dokumenti ili materijali sačuvani za korištenje u budućnosti zbog svoje javne i povijesne vrijednosti“, dok studenti Sveučilišta u Zagrebu definiciju „dio internetske stranice koji sadrži stari sadržaj“ najmanje povezuju s pojmom arhiv.

U sljedećem pitanju od ispitanika se tražilo da se izjasne koliko su sigurni u svoje razumijevanje pojma „arhiv“. Na ovo je pitanje bila mogućnost odabira samo jednog odgovora. Ukupno 41,4% odnosno 84 ispitanika uglavnom je sigurno u svoje razumijevanje pojma arhiv, a nešto manji broj, točnije 39,4% tj. 80 ispitanika nije niti sigurno niti nesigurno. Postotak ispitanika koji su uglavnom nesigurni u svoje razumijevanje pojma je 9,4%, odnosno 19 ispitanika. Jednak se broj ispitanika izjasnio da je nesiguran, dok se samo jedna osoba, što čini 0,5% ukupnog broja svih ispitanika, izjasnila da je u potpunosti nije sigurna u svoje razumijevanje pojma arhiv (Grafikon 3).

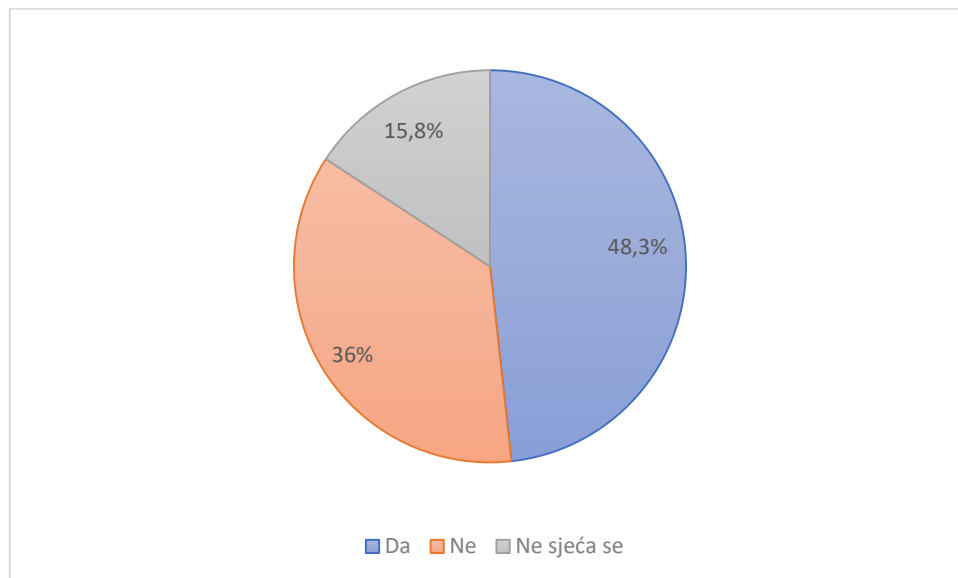
Grafikon 3: Razumijevanje pojma arhiv

Sljedeće se pitanje odnosilo na to jesu li ispitanici ikada posjetili arhiv. Potvrdan odgovor na ovo pitanje dalo je 49,3% odnosno 100 ispitanika, dok 40,4% odnosno 80 ispitanika nije nikada posjetilo arhiv. Ostali ispitanici, njih 10,3% odnosno 21 se ne sjećaju jesu li ikada posjetili arhiv (Grafikon 4). Što se tiče odgovora studenata Sveučilišta Western Washington, oni se značajno ne razlikuju od odgovora studenata Sveučilišta u Zagrebu. Naime, navedeno je da je malo više od 40% ispitanika reklo da je posjetilo arhiv što ne predstavlja značajnu razliku.

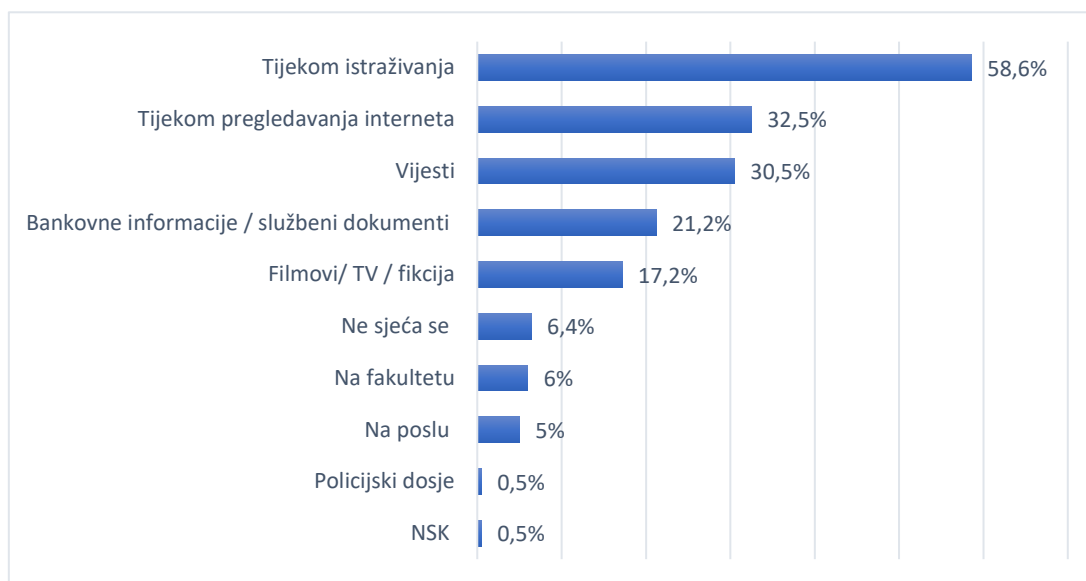
Grafikon 4: Postotak posjeta arhivu

Nadalje, u pitanju jesu li ikada posjetili digitalni arhiv 48,3% odnosno 98 ispitanika izjasnilo se da je, dok se 36% odnosno 73 ispitanika izjasnilo da nije. Ostali ispitanici, njih 15,8% odnosno 32 ne sjeća se jesu li ikad posjetili digitalni arhiv (Grafikon 5).

Grafikon 5: Postotak posjeta digitalnom arhivu

U cilju zadnjeg pitanja ove skupine bilo je saznati gdje se ispitanici najčešće susreću s riječi „arhiv“. Neke su mogućnosti bile navedene, a postojala je i mogućnost da ispitanici sami napišu gdje se još susreću s riječi, a da nije navedeno. Za ovo je pitanje bila otvorena mogućnost višestrukog odabira odgovora. Najviše se ispitanika, točnije 58,6% odnosno njih 119, susrelo s riječi „arhiv“ tijekom istraživanja. Tijekom pregledavanja interneta s riječi se susrelo 32,5% odnosno 66 ispitanika, dok se nešto manji broj, konkretno 30,5% odnosno 62 ispitanika susrelo s riječi u vijestima. Nadalje, 21,2% to jest 43 ispitanika riječ „arhiv“ susrelo je u sklopu bankovnih informacija i/ili službenih dokumenata. Sveukupno 17,2% odnosno 35 ispitanika izjasnilo se da navedenu riječ susreću tijekom gledanja filmova, zapravo televizije. Postotak ispitanika koji se ne sjećaju gdje su susreli navedenu riječ je 6,4% odnosno 13 ispitanika. Jedan dio ispitanika odlučio je nadodati mogućnosti te je jedna od najčešće dodanih bila fakultet gdje se mislilo na nastavu i kolegije, nešto manje ispitanika navelo je posao, uključujući i studentski posao, dok je po jedna osoba navela Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu te policijski dosje (Grafikon 6).

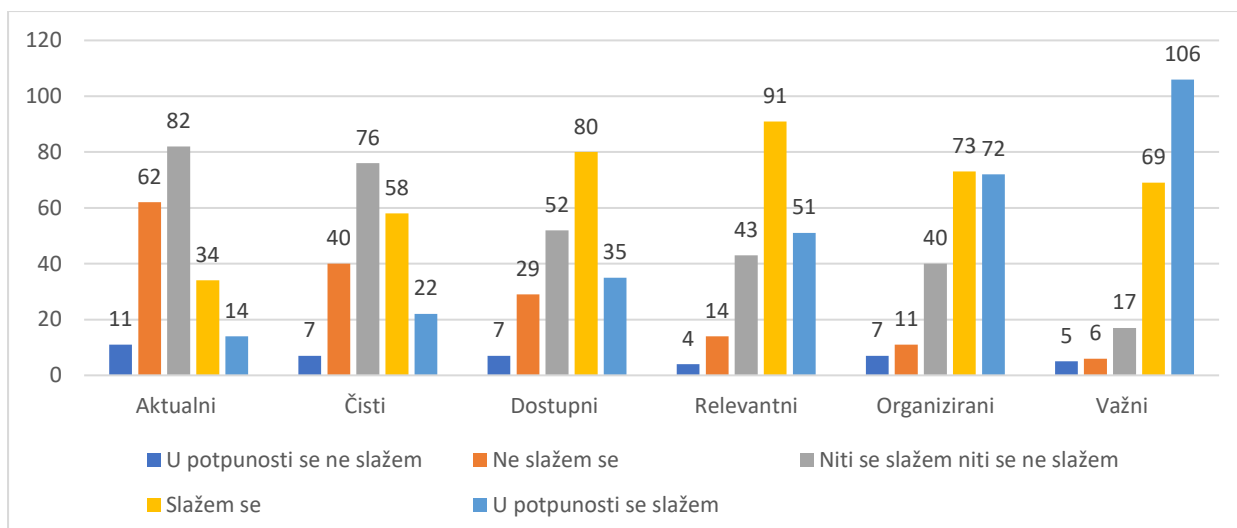
Grafikon 6: Susretanje pojma arhiv

5.3. Arhiv kao ustanova i posao arhivista

Ova skupina pitanja bila je najkompleksnija zato što se od ispitanika tražilo da pokažu konkretno znanje o tome kakvi su arhivi, koje usluge pružaju, čime se bavi arhivist te koje osobine i vještine treba imati.

Na početku ove skupine pitanja ispitanicima je predstavljeno trideset pridjeva te se od njih tražilo da je na ljestvici od 1 do 5 (na kojoj 1 označava: U potpunosti se ne slažem, 2: Ne slažem se, 3: Niti se slažem niti se ne slažem, 4: Slažem se te 5: U potpunosti se slažem) ocijene svoje slaganje s pridjevima u kontekstu arhiva. Radi preglednosti, navedeni pridjevi bili su raspoređeni u pet skupina sa šest pridjeva u svakoj, a svaka je skupina imala ili negativne ili pozitivne konotacije osim zadnje u kojoj su pridjevi većinom neutralni. Na taj će način i zbog istog razloga biti i prikazani u analizi.

U prvoj skupini navedeni su pridjevi: aktualni, čisti, dostupni, relevantni, organizirani i važni. Razina slaganja s pojedinim pridjevima prikazana je u grafikonu. U grafikonu 7 prikazan je broj ispitanika koji se slaže s određenim pridjevima.

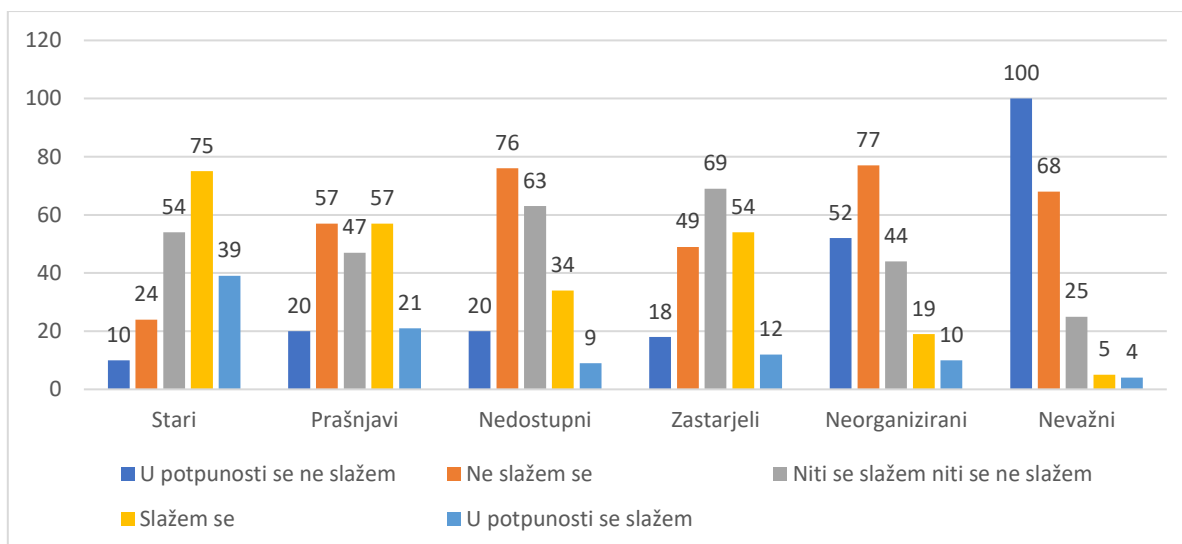

Grafikon 7: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: prva skupina

Iz grafikona je moguće vidjeti da većina ispitanika (više od 70%) smatra da su arhivi važni, organizirani i relevantni. Što se tiče dostupnosti arhiva, 56,6% njih slaže se, to jest u potpunosti slaže da su dostupni, dok se 25,6% niti slaže niti ne slaže. Ostali ispitanici, njih 17,8% se ne slaže odnosno u potpunosti ne slaže s pridjevom „dostupan“ u kontekstu opisa arhiva. Nadalje, najveći postotak ispitanika, njih 37,4% niti se slaže ni se ne slaže da su arhivi čisti. Nešto manji broj slaže se da su arhivi čisti, dok se samo 10,8% u potpunosti slaže s ovim pridjevom. Suprotno tome, čak 19,7% ispitanika ne slaže se da su arhivi čisti, dok se 3,4% u potpunosti s ovime ne slaže.

Za pridjev „aktualni“ najviše se ispitanika, njih 40,4% odlučilo da se niti slaže niti ne slaže s ovim pridjevom u kontekstu opisa arhiva. S navedenim pridjevom slaže se 16,7% ispitanika, a samo 6,8% slaže se u potpunosti. Čak 30% ispitanika ne slaže se, dok se 5,4% u potpunosti ne slaže s time da su arhivi aktualni.

U drugoj skupini navedeni su pridjevi: stari, prašnjavi, nedostupni, zastarjeli, neorganizirani te nevažni. Ovi pridjevi većinom imaju negativna značenja u smislu arhiva te se od ispitanika tražilo da ocjene svoje slaganje s navedenim pridjevima u kontekstu arhiva.

Grafikon 8: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: druga skupina

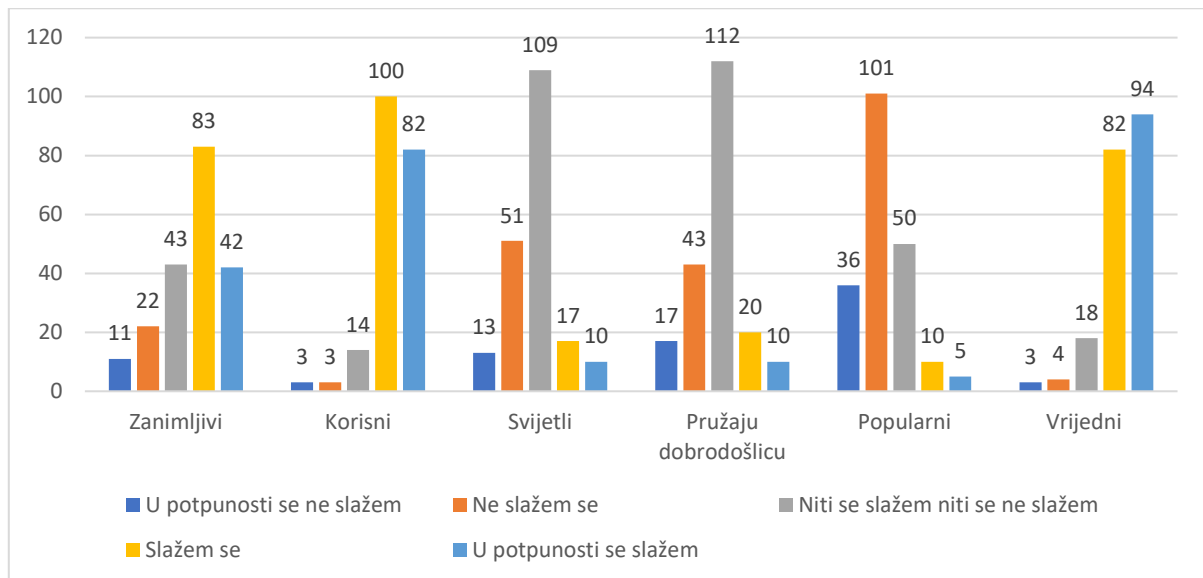
Iz grafikona 8 vidljivo je da se većina ispitanika, njih 56,7%, slaže ili u potpunosti slaže da su arhivi stari. Postotak onih koji se niti slažu niti se ne slažu je 26,6%, a onih koji se ne slažu ili u potpunosti ne slažu iznosi 16,7%. Što se tiče pridjeva „prašnjavi“, zanimljivo je da se jednak postotak ispitanika, koji iznosi 28,1%, slaže, odnosno ne slaže da su arhivi prašnjavi. Onih koji se niti slažu niti se ne slažu je 23,2%. Čak 9,8% se u potpunosti ne slaže s ovim pridjevom, dok se 10,3% u potpunosti slaže da su arhivi prašnjavi.

Gotovo pola ispitanika, točnije 47,3% se u potpunosti se ne slaže, odnosno ne slaže da su arhivi nedostupni. S ovime se niti slaže niti ne slaže 31% ispitanika. Čak se 16,7% ispitanika slaže, a 4,4% u potpunosti slaže da su arhivi nedostupni.

U kontekstu opisa arhiva, 8,9% ispitanika u potpunosti se ne slaže da su arhivi zastarjeli. Veći se postotak, točnije 24,1%, ne slaže s time, dok se najviše ispitanika, njih 34% niti slaže niti ne slaže da su arhivi zastarjeli. Nešto manji postotak, 26,6% slaže se, a 5,9% u potpunosti slaže s ovim pridjevom.

Preostala dva pridjeva iz ove skupine su neorganizirani te nevažni. Za njih su ispitanici odgovarali drugačije nego na ostale pridjeve iz ove skupine. S time da pridjev neorganizirani opisuje arhive, čak se 63,5% ispitanika ne slaže ili u potpunosti ne slaže. Niti se slaže niti se ne slaže 21,7% ispitanika. Postotak onih koji se slažu je 9,4%, a onih koji se u potpunosti slažu je 4,9%. Ako usporedimo odgovore za pridjev „važni“ i pridjev „nevažni“, dobit ćemo vrlo zanimljiv rezultat. Iako su pridjevi potpuna suprotnost, odgovori nisu u potpunosti obrnuto proporcionalni. Naime, 86,2% ispitanika slaže se, odnosno u potpunosti slaže da su arhivi važni, dok se 82,8% ne slaže, odnosno u potpunosti ne slaže da su arhivi nevažni. Suprotno

tome, postotak ispitanika koji se ne slažu ili u potpunosti ne slažu da su arhivi važni je 5,4%, dok je onih koji se slažu s pridjevom „nevažni“ u kontekstu opisa arhiva 4,4%. Onih koji se niti slažu niti ne slažu da su arhivi važni je 8,37% a onih koji to smatraju za pridjev „nevažni“ je 12,3%.

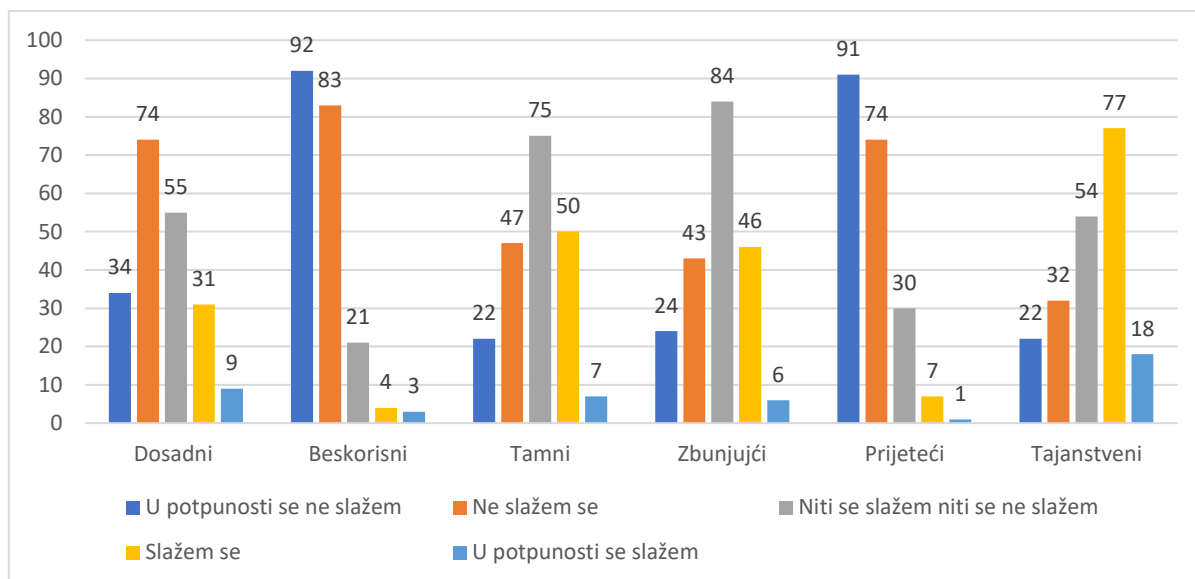
Grafikon 9: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: treća skupina

Najveći broj ispitanika, njih 40,88% slaže se da su arhivi zanimljivi, dok se upola manje s time slaže u potpunosti. Gotovo jednak postotak, 21,18% se niti slaže niti ne slaže. Postotak onih koji se ne slažu s time da su arhivi zanimljivi je 10,83%, odnosno 5,42% je onih koji se u potpunosti s time ne slažu. Nadalje, primjećuje se velika razlika u odgovorima kod pridjeva „korisni“. Čak 89,66% ispitanika se slaže ili u potpunosti slaže da su arhivi korisni, dok je 6,90% onih koji se niti slažu niti ne slažu. Ostali, 2,95% se ne slažu, odnosno u potpunosti ne slažu da su arhivi korisni. Kod pridjeva „svijetli“ i „pružaju dobrodošlicu“, ispitanici se većinom odgovarali slično. Tako se za oba pridjeva oko 14% ispitanika slaže, odnosno u potpunosti slaže da opisuju arhive, dok je najveći broj ispitanika, oko 54% neodlučan, to jest niti se slažu niti ne slažu s navedenim pridjevima. Oko 24% ispitanika se ne slaže da navedeni pridjevi opisuju arhive, dok se 7,39% ne slaže ili u potpunosti ne slaže.

Gotovo polovica ispitanika ne slaže se s time da su arhivi popularni, dok se 17,73% u potpunosti ne slaže. Oko 25% ispitanika se niti slaže niti ne slaže s navedenim, dok se svega 15 osoba, odnosno 7,39% slaže ili u potpunosti slaže da su arhivi popularni.

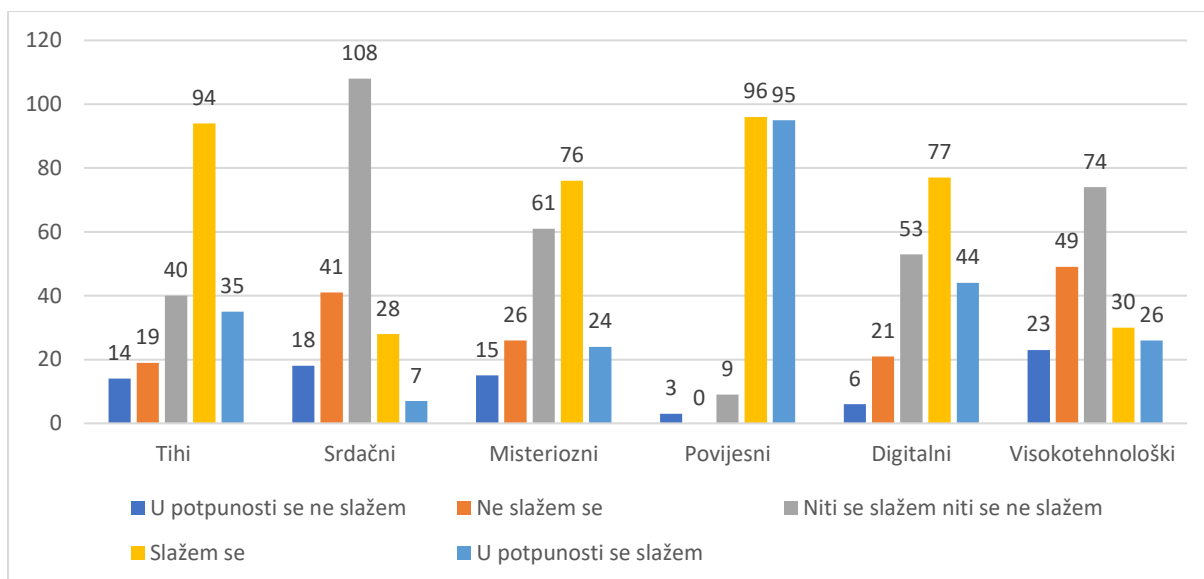
Posljednji pridjev iz ove skupine je „vrijedni“ te se velika većina, točnije 86,70% slaže i u potpunosti slaže da su arhivi vrijedni, dok se dosta manji postotak, točnije 8,87% niti slaže niti

ne slaže. Najmanje je onih koji ne smatraju da su arhivi vrijedni jer ih ima samo 3,45% (Grafikon 9).

Grafikon 10: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: četvrta skupina

Za pridjev „dosadni“ odgovori su bili raznoliki. Preko 50% ispitanika se ne slaže da su arhivi dosadni, dok se 27,10% niti slaže niti ne slaže. Oko 20% ispitanika se slaže, odnosno u potpunosti slaže da su arhivi dosadni. Što se tiče pridjeva „beskorisni“ u kontekstu opisa arhiva, većina ispitanika, 86,20% ne slaže se, odnosno u potpunosti ne slaže da ovaj pridjev opisuje arhiv. 10,34% ispitanika se niti slaže niti ne slaže, dok sveukupno 3,44% ispitanika smatra da su arhivi beskorisni. Za pridjeve „tamni“ i „zbunjujući“ odgovori su bili slični, tako da je oko 30% ispitanika odgovorilo da se ne slaže da su arhivi tamni i zbunjujući, dok se oko 40% niti slaže niti ne slaže. Da su arhivi tamni i zbunjujući smatra oko 27% ispitanika. Nadalje, 81,28% ne slaže se, odnosno u potpunosti ne slaže da su arhivi prijeteći. 14,78% ispitanika se niti slaže niti ne slaže, dok se 3,94% ispitanika izjasnilo da se ne slaže s navedenim pridjevom (Grafikon 10).

Grafikon 11: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: peta skupina

Zanimljivo je da 16,26% ispitanika ne smatra da su arhivi tihi, dok se čak 63,55% s time slaže. Onih koji se niti slažu niti ne slažu je 19,75%. Što se tiče pridjeva „srdačni“ u kontekstu opisa arhiva, preko 50% ispitanika se niti slaže niti ne slaže. Nešto više od 17% slaže se s time da su arhivi srdačni, dok se 29% ne slaže. Oko 50% ispitanika smatra da su arhivi misteriozni, oko 20% smatra da nisu, dok je 30% neodlučno. Oko pridjeva „povijesni“ većina ispitanika složila se u razmišljanju. Tako čak 94,58% povezuje navedeni pridjev s opisom arhiva, dok je svega 4,43% neodlučno, odnosno 1,47% ispitanika se u potpunosti ne slaže. Zadnja dva pridjeva bila su „digitalni“ i „visokotehnoški“ te su razmišljanja bila podijeljena. Oko 60% ispitanika povezuje pridjev „digitalni“ uz arhiv, dok je 26% neodlučno. Onih koji se ne slažu da navedeni pridjev opisuje arhiv je 13%. Za pridjev „visokotehnoški“ raspodjela odgovora malo je drugačija. Oko 27% posto slaže se da navedeni pridjev opisuje arhiv, dok se najveći broj ispitanika, njih 36,45% niti slaže niti ne slaže. S ovim se pridjevom u kontekstu opisa arhiva ne slaže 35,47% (Grafikon 11). Ako usporedimo odgovore za pridjev „tajanstveni“ i „misteriozni“, možemo primijetiti da se za oba pridjeva polovina ispitanika (oko 50%) slaže i u potpunosti slaže da opisuju arhiv. Međutim, veći broj ispitanika (njih 30%) niti se slaže niti ne slaže da pridjev „misteriozan“ opisuje arhiv, dok oko 26% ispitanika ima takvo mišljenje za pridjev „tajanstven“ u kontekstu opisa arhiva. Onih koji se ne slažu i u potpunosti ne slažu da pridjev „misteriozan“ opisuje arhiv je 20%, dok je nešto veći postotak (26%) onih koji jednako mišljenje imaju za pridjev „tajanstven“. S obzirom da su navedeni pridjevi slični, ne čudi da nema velikog odstupanja u odgovorima.

Sljedeće je pitanje bilo otvorenog tipa jer su ispitanici sami upisivali odgovore. Budući da pitanje nije bilo označeno kao obavezno, tko nije htio ili znao odgovoriti na pitanje mogao je nastaviti ispunjavanje ankete bez odgovaranja na ovo pitanje. Sveukupno je 151 ispitanik napisao odgovor na pitanje o tome kako bi opisali usluge koje pružaju arhivi. Neki su se odgovori ponavljali doslovno, neki su bili formulirani drugačije, ali se mislilo na istu stvar, a neki su bili nepovezani s pitanjem. Na temelju toga, napravljena je tablica s nekoliko konkretnih odgovora pod koje se većina upotrebljivih može svrstati. Međutim, u Tablici 1 su i oni odgovori koji su relevantni za pitanje, ali su navedeni samo jednom. Pored svakog odgovora u tablici je naveden i broj ispitanika koji su ga napisali.

Tablica 1: Kako biste opisali usluge koje pružaju arhivi?

Arhiv kao mjesto gdje se dokumenti koji su važni za državu ili organizaciju pod čijom nadležnosti djeluju prikupljaju, obrađuju, čuvaju i daju na korištenje	58	37,2%
Arhiv kao mjesto koje daje mnoge informacije i sistematizirane podatke na korištenje	23	14,7%
Arhiv kao mjesto za istraživanje i korištenje starih i teško dostupnih dokumenata	20	12,8%
Arhiv kao mjesto edukacije i istraživanja povijesne građe	13	8,3%
Arhiv kao mjesto gdje se čuvaju stare isprave i dokumenti o ljudima te se pružaju usluge izrade obiteljskog stabla	9	5,8%
Arhiv kao mjesto gdje se mogu nabaviti katastarski i gruntovni dokumenti (ili dokazi o nasljeđivanju zemlje te druge ostavštine)	4	2,6%
Arhiv kao mjesto gdje znanstvenici i povjesničari mogu naći činjenice koje im pomažu tijekom istraživanja	4	2,6%
Arhiv kao mjesto pohrane vrijednih dokumenata	3	1,9%
Arhiv kao mjesto gdje se čuvaju dokumenti koji trenutno nisu aktualni, ali će možda biti u budućnosti te se zbog toga moraju čuvati	3	1,9%
Arhiv kao mjesto gdje se čuvaju povijesni izvori na raznim medijima te se izdaju na zahtjev	3	1,9%
Arhiv kao mjesto uvida u različitu građu ovisno o vrsti arhiva	3	1,9%
Arhiv kao mjesto digitalizacije gradiva	3	1,9%
Arhiv kao mjesto koje pruža pristup knjigama	3	1,9%
Arhiv kao mjesto gdje se mogu pregledavati prijašnji radovi	3	1,9%
Arhiv kao mjesto restauracije gradiva	2	1,3%
Arhiv kao mjesto u koje ne može svatko doći jer je potrebna uputnica državnog tijela za ulaz	1	1,3%
Arhiv kao mjesto koje je nepopularno i loše organizirano	1	0,6%

Najčešći pojmovi koje su ispitanici pisali su „stari dokumenti“, „važni dokumenti“, „korištenje starih informacija“, „istraživanje“, „povijesni izvori“ itd. Međutim, malo ispitanika spomenulo je digitalizaciju u kontekstu arhiva te se prema tome može zaključiti da je većina ispitanika upoznata s osnovnom i okvirnom ulogom arhiva. Samo dvoje ispitanika smatra da su arhivi loše organizirani te da je potrebna posebna uputnica da bi se moglo ući u arhiv.

Odgovori studenata sa Sveučilišta Western Washington obrađeni su na isti način. Najveća sličnost u odgovorima je ta da je mnogo studenata sa oba sveučilišta opisalo arhiv kao mjesto gdje se čuvaju vrijedne informacije. Međutim, najčešći odgovori se razlikuju. Dok su studenti sa Sveučilišta u Zagrebu opisali arhiv kao mjesto gdje se dokumenti koji su važni za državu ili organizaciju pod čijom nadležnosti djeluju prikupljaju, obrađuju, čuvaju i daju na korištenje, studenti sa Sveučilišta Western Washington su na ovo pitanje dali najviše odgovora koji opisuju arhiv u kontekstu pružanja pristupa arhivskoj građi. Dakle, jedni su opisali arhiv u kontekstu njegovog rada, a drugi njegovih usluga. Većina odgovora studenata se ponavlja te su studenti oba sveučilišta najviše opisivali arhiv kao mjesto gdje je moguće pristupiti građi i informacijama te gdje se arhivska građa čuva. Također, zajedničko im je i česta upotreba riječi „povijesni“ u opisu arhiva i njegovih usluga te da je manji dio ispitanika naveo konkretnu korisničku skupinu (npr. povjesničari, istraživači) koji koriste usluge arhiva. Velika je razlika ta da je čak 21 osoba sa Sveučilišta Western Washington opisala svoje iskustvo korištenja arhiva, dok je samo jedna osoba opisala iskustvo iz Hrvatskog državnog arhiva.

Velik dio ispitanika u oba istraživanja napisao je ispravne tvrdnje u vezi opisa arhiva i njegovih usluga, međutim treba istaknuti da je vrlo mali broj ispitanika spomenuo digitalizaciju. Većina se bazirala na čuvanju i davanju na korištenje dokumenata koji su većinom povezani s državom u kojoj se arhiv nalazi te se može reći da je ovo generalno najčešći opis arhiva među studentima.

Sljedeće je pitanje bilo postavljeno u istom obliku kao i prethodno (Tablica 2). Ni na ovo pitanje nije bilo obavezno odgovoriti. Sveukupno je odgovorilo 158 ispitanika, a neki su napisali više od jednog odgovora. Kao i u pitanju prije oformljeno je nekoliko skupina odgovora u koje je većina odgovora svrstana.

Tablica 2: Što biste očekivali da ćete naći u arhivu?

U arhivu se nalaze vrijedni povijesni dokumenti, podaci i informacije	84	53,2%
U arhivu se nalaze stare knjige (npr. prva izdanja)	32	20,3%
U arhivu se nalaze važni dokumenti o prošlosti i sadašnjosti države	14	8,9%
U arhivu se nalaze stare karte, fotografije i umjetnička djela	12	7,6%
U arhivu se nalaze svi brojevi novina i časopisa	12	7,6%

U arhivu se nalaze registri i spisi	11	7%
U arhivu se nalaze odgovori na sva pitanja	9	5,7%
U arhivu se nalaze knjige rođenih, umrlih, vjenčanih i zemljišne knjige	8	5,1%
U arhivu se nalaze dokumenti potrebni za razna istraživanja	7	4,4%
U arhivu se nalaze podaci o precima i njihovoj prošlosti	6	3,8%
U arhivu se nalaze znanstveni radovi	6	3,8%
U arhivu se nalaze dokumenti o pravnim i fizičkim osobama	5	3,2%
U arhivu se nalaze zvučni zapisi i videozapisi	5	3,2%
U arhivu se nalaze pisma i stari predmeti	2	1,3%
U arhivu se nalaze nacrti starih zgrada	2	1,3%
U arhivu se nalazi gradivo od velikog značaja za zajednicu u kojoj arhiv djeluje	2	1,3%
U arhivu se nalaze tajne	1	0,6%
U arhivu se nalaze državne i poslovne tajne	1	0,6%
U arhivu se nalaze knjige i papiri, a u digitalnom arhivu isto to, samo u digitalnom obliku	1	0,6%
U arhivu se nalaze privatni podaci o javnim osobama (npr. školske ocjene)	1	0,6%
U arhivu se nalaze studentski radovi i skripte	1	0,6%

Najčešći pojmovi koje su ispitanici pisali su „dokumenti“, „informacije“, „knjige“, „spisi“ i „novine“. Mnogo njih je napisalo i riječi „povijesni“ te „vrijedni“ u opisu stvari koje očekuju pronaći u arhivu. Kao i u prethodnom pitanju, samo je jedna osoba spomenula digitalnu građu. Neki ispitanici pisali su općenite odgovore, na primjer da se u arhivu čuvaju tajne ili odgovori na sva pitanja. Manjina ispitanika u arhivu očekuje naći poslovne tajne, studentske radove i skripte ili privatne podatke o javnim osobama.

Istraživanjem koje je provedeno na Sveučilištu Western Washington dobiveni su slični odgovori na ovo pitanje. Naime, velika većina ispitanika na oba sveučilišta opisala je prvenstveno fizičke materijale. Na oba sveučilišta je najveći broj ispitanika napisao da u arhivu očekuju pronaći podatke i informacije. Međutim, preko 50% ispitanika Sveučilišta Western Washington u svojim odgovorima navelo je da očekuje pronaći i originalna, neobjavljena djela, što ispitanici Sveučilišta u Zagrebu nisu naveli. Također, dio ispitanika s oba sveučilišta koristio je izraz „povijesni“ u opisu građe koju arhiv sadrži. Prema odgovorima studenata može se zaključiti da većina od arhiva očekuje da pohranjuje i daje na korištenje stare dokumente, vrijedne informacije i podatke.

Predzadnjim pitanjem iz ove skupine koje je bilo u formi otvorenog pitanja pokušalo se saznati kako bi ispitanici opisali ulogu arhivista (Tablica 3). Odgovaranje na ovo pitanje nije bilo

obavezno te je ukupan broj odgovora 153. Kao i kod prethodna dva pitanja, odgovori su bili grupirani.

Tablica 3: Kako biste opisali ulogu arhivista?

Arhivist je stručnjak u odabiru, obradi, zaštiti i korištenju arhivskog gradiva	66	43,1%
Arhivist pomaže u pronalaženju informacija i daje ih na korištenje	29	19%
Arhivist organizira arhiv i brine o njegovom urednom funkcioniranju	24	15,7%
Arhivist za svaki predmet sastavlja opis i metapodatke	14	9,2%
Uloga arhivista je zahtjevna i važna	10	6,5%
Arhivist brine o starim dokumentima	5	3,3%
Arhivist procjenjuje koji se dokumenti moraju arhivirati	4	2,6%
Arhivist selektira, organizira i čuva trajno vrijedne dokumente u digitalnim oblicima	4	2,6%
Arhivist prezentira i pokušava približiti arhivsko gradivo korisnicima	4	2,6%
Arhivist digitalizira gradivo	4	2,6%
Uloga arhivista je naporna i dosadna	3	2%
Arhivist je znanstvenik koji proučava i čuva povijesno važne informacije	2	1,3%
Arhivist je dizajner kvalitetnog skladišta podataka	2	1,3%
Arhivist je Google sa srcem	1	0,7%
Uloga arhivista je zabavna	1	0,7%
Arhivist vodi evidenciju ulaska i izlaska u arhiv	1	0,7%
Arhivist pruža podatke kad su u pitanju sudski, policijski ili državni problemi	1	0,7%
Arhivist ima sličnu ulogu kao knjižničar	1	0,7%
Uloga arhivista je nebitna	1	0,7%
Arhivist ima dosadan posao	1	0,7%

Iz odgovora je vidljivo da najviše ispitanika smatra da je arhivist stručnjak u odabiru, obradi, zaštiti i korištenju arhivskog gradiva. Dio ispitanika istaknuo je da od arhivista očekuju da pomaže u pronalaženju informacija te ih daje na korištenje. Također, smatraju da bi arhivist trebao brinuti o organizaciji arhiva i njegovom urednom funkcioniranju. Na ovo pitanje je manji broj ispitanika koristio pridjev „povijesni” (samo 1,31%). Nadalje, 9,15% ispitanika smatra da je posao arhivista da za svaki predmet sastavlja opis i metapodatke.

Manji broj ispitanika odlučio je napisati kakvim smatra posao arhivistika. Tako dio ispitanika smatra da je posao arhivista zahtjevan i važan, dok se po jedan ispitanik izjasnio da arhivist ima dosadan posao, odnosno da je uloga arhivista nebitna. Neki su bili kreativniji u odgovorima pa su rekli da je uloga arhivista zabavna te da je arhivist „Google sa srcem“.

Valja napomenuti da je mali dio ispitanika, njih dvoje, u svojem opisu istaknuo žaljenje za arhivistima jer moraju raditi taj posao. Jedan takav odgovor je: „Jedan čovjek koji se nažalost mora provlačiti kroz prašnjave police tražeći potvrdu na kojoj piše da je moj djed kupio neku zemlju“.

Samo je četiri ispitanika u opisu posla arhivista uključilo i digitalizaciju. Isti je broj napisao da arhivist selektira, organizira i čuva trajno vrijedne dokumente u digitalnim oblicima.

Odgovori studenata Sveučilišta Western Washington na ovo su pitanje malo drugačiji od studenata Sveučilišta u Zagrebu. Naime, oni su najčešće opisali ulogu arhivista u kontekstu organizacije arhivskog gradiva. Studenti oba sveučilišta u gotovo jednakom postotku (18,95%, odnosno 18,80%) opisali su ulogu arhivista u smislu pružanja pomoći. Posao arhivista je samo osoba sa Sveučilišta u Zagrebu opisala kao posao knjižničara, a sa Sveučilišta Western Washington čak 17.

Nadalje, treba istaknuti da su obje skupine ispitanika povezali posao arhivista s brigom o fizičkim materijalima.

Ova skupina odgovora je zanimljiva po tome što se u nekoliko njih mogla vidjeti prisutnost stereotipa. Na primjer, uz već spomenuto žaljenje arhivista što rade taj posao, dva puta se pojavila i riječ „prašina“ ili „paučina“ u opisu posla arhivista. Ovi isti stereotipi prisutni su i kod ispitanika sa Sveučilišta Western Washington.

Generalno, iz odgovora da se da zaključiti da veći dio ispitanika ima točno mišljenje o poslu arhivista, ali u fokusu su samo odabir, obrada, zaštita i korištenje arhivskog gradiva uz njegovo davanje na korištenje.

Zadnje pitanje u ovom skupini bilo je postavljeno na način da je ispitanicima bilo ponuđeno ukupno 29 vještina i osobina (Tablica 4). Od ispitanika se tražilo da odaberu sve one za koje smatraju da ih arhivist ima ili treba imati. Pitanje je bilo obavezno za sve ispitanike, broj odgovora nije bio ograničen.

Tablica 4: Koje vještine i osobine očekujete da arhivist ima?

Organizacijske vještine	196	96,6%
Pazi na detalje	163	80,3%
Široko znanje o zbirkama	163	80,3%
Usredotočenost	153	75,4%
Računalne vještine	151	74,4%
Predanost	141	69,5%
Uvažavanje kulture	139	68,5%
Strpljenje	137	67,5%
Upravljanje digitalnim sadržajima	130	64%

Poznavanje procesa digitalizacije	128	63,1%
Efikasnost	127	62,6%
Obrada digitalnoga gradiva	123	60,6%
Interdisciplinarnost	111	54,7%
Poznavanje suvremenih digitalnih trendova	108	53,2%
Upravljanje metapodacima	108	53,2%
Inteligencija	107	52,7%
Vještine upravljanja	106	52,2%
Visoka razina obrazovanja	100	49,3%
Znatiželja	94	46,3%
Potpora obrazovnom procesu	86	42,4%
Savjetovanje stvaratelja o digitalnim uslugama u oblaku	64	31,5%
Želja za pomaganjem drugima	62	30,5%
Upravljanje projektima	62	30,5%
Društvene vještine	61	30%
Znanje o trenutnim trendovima i događajima	55	27,1%
Iskustvo rada u službi za korisnike	38	18,7%
Svojtatanje zbirki	19	9,4%
Smisao za humor	10	4,9%
Opiranje promjenama	8	3,9%

Čak 96,60% ispitanika očekuje da arhivist ima organizacijske vještine. Također visok postotak od 80,30% ispitanika očekuje da pazi na detalje i da ima široko znanje o zbirkama. Od arhivista se očekuje da je usredotočen, da ima računalne vještine, da je predan radu te da uvažava kulturu. Ukupno 67,50% smatra da arhivist treba biti strpljiv, a nešto manji postotak da treba biti efikasan.

U prijašnjim pitanjima otvorenog tipa malo je ispitanika spominjalo proces digitalizacije i obradu digitalnog gradiva, ali sad dok su ovi pojmovi ponuđeni, velik je broj ispitanika (oko 60%) odlučio odabrati da očekuje ove vještine kod arhivista. Također, 53,20% smatra da arhivist treba poznati suvremene digitalne trendove.

Oko 50% ispitanika očekuje da arhivist upravlja metapodacima, da je inteligentan i znatiželjan, da posjeduje vještine upravljanja te da je visokoobrazovan. Nešto manji postotak, točnije 42,40% smatra da treba pružati potporu obrazovnom procesu.

Nadalje, oko 30% ispitanika očekuje da arhivist savjetuje stvaratelje o uslugama u oblaku, da ima želju za pomaganje drugima i društvene vještine, da upravlja projektima te da ima znanje o trenutnim trendovima i događajima. Nešto manji broj ispitanika (18,70%) smatra da arhivist

treba imati iskustvo rada u službi za korisnike. Osobine koje su ispitanici najmanje birali (ispod 10%) su svojatanje zbirki, smisao za humor te opiranje promjenama.

Studenti sa Sveučilišta Western Washington također su najviše odabrali organizacijske vještine te pozornost na detalje jednako kao i ispitanici Sveučilišta u Zagrebu. Također, na oba sveučilišta na trećem mjestu je široko znanje o zbirkama. One osobine koje su ispitanici oba sveučilišta najmanje odabrali su smisao za humor (4,90% odnosno 12,10%) te opiranje promjenama (3,90% odnosno 7,1%).

Razlika u odgovorima je ta da 30% ispitanika sa Sveučilišta u Zagrebu smatra da arhivist treba imati društvene vještine, dok sa Sveučilišta Western Washington to smatra 20% ispitanika. Također je velika razlika u odgovoru za svojatanje zbirki. Čak 23% ispitanika sa Sveučilišta Western Washington smatra da arhivisti svojataju zbirke, dok to smatra samo 9,40% ispitanika sa Sveučilišta u Zagrebu.

Ispod ovog pitanja ispitanici su mogli napisati još neke vještine koje bi arhivisti trebali imati (Tablica 5). Ovo pitanje nije bilo obavezno te je 52 ispitanika odlučilo napisati nešto dodatno, s time da je dio odgovora nepotpun ili nepovezan s pitanjem.

Tablica 5: Trebaju li arhivisti znati još nešto?

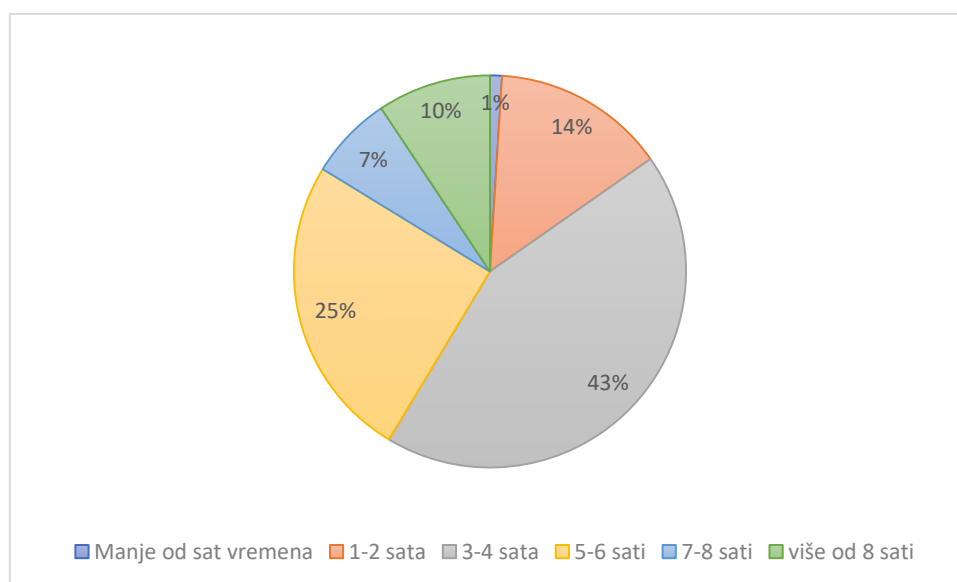
Trebaju voljeti svoj posao
Recikliranje materijala
Znanje povijesti
Znanje stranih jezika
Biti nasmijani
Imati jako dobro pamćenje
Dobra fizička snaga
Biti sistematični

Prema odabiru odgovora, može se zaključiti da većina studenata smatra da su arhivisti organizirane osobe koje paze na detalje i imaju široko znanje o zbirkama. Velik se broj ispitanika slaže da arhivisti moraju imati računalne vještine te da moraju upravljati digitalnim sadržajima. Otprilike polovica ispitanika smatra da arhivisti moraju biti visokoobrazovani, dok oko 40% smatra da trebaju pružati potporu obrazovnom procesu. Najmanje ispitanika smatra da arhivisti svojataju zbirke, da se opiru promjenama te da trebaju imati smisao za humor.

5.4. Korištenje interneta

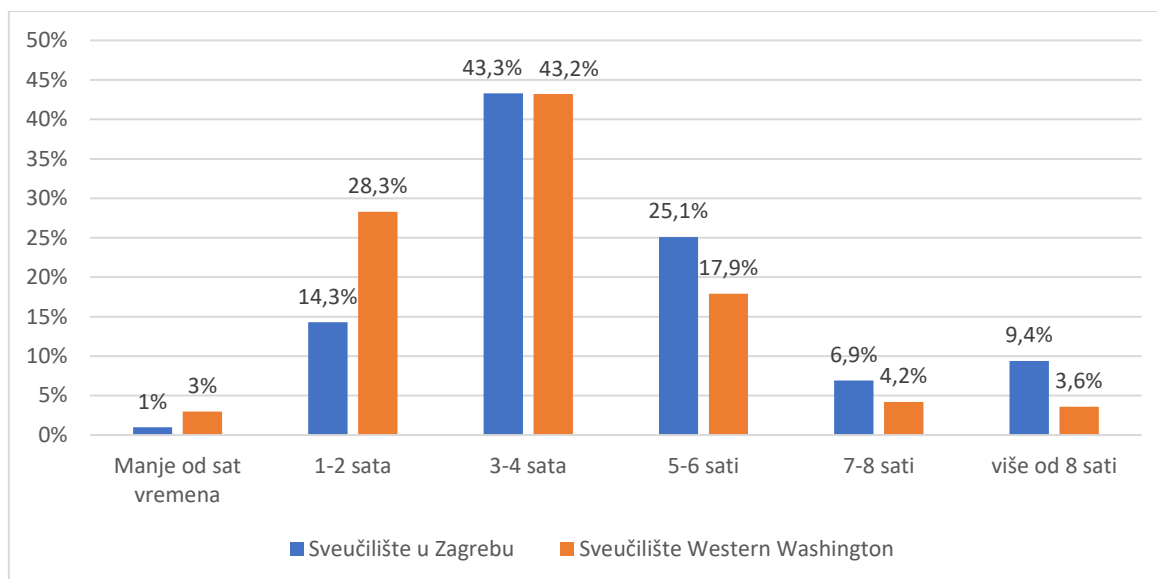
U četvrtom dijelu ankete, ujedno i zadnjem, postavljena su pitanja o navikama korištenja i očekivanjima od interneta.

Na pitanje koliko dnevno vremena provedu na internetu, 88 ispitanika odnosno 43,30% odgovorilo je 3-4 sata. Manji postotak, točnije 25,10% što je 51 ispitanik na internetu dnevno provede 5-6 sati. Nadalje, 29 ispitanika što je 14,30% provede 1-2 sata, dok 6,9% odnosno 14 ispitanika provede 7-8 sati. Više od 8 sati na internetu provede 9,4% odnosno 19 ispitanika. Samo je dvoje ispitanika reklo da dnevno provede manje od sat vremena što je 1% (Grafikon 12).

Grafikon 12: Vrijeme provedeno na internetu

U usporedbi s rezultatima provedenim na Sveučilištu Western Washington, manji broj ispitanika na oba sveučilišta provodi manje od sat vremena na internetu. Manje studenata sa Sveučilišta u Zagrebu provodi 1-2 sata nego sa Sveučilišta Western Washington. Otprilike jednak broj ispitanika provodi 3-4 sata na internetu, što je ujedno i najčešći odgovor. Nadalje, na internetu provede 5-6 sati dnevno više ispitanika sa Sveučilišta u Zagrebu nego sa Sveučilišta Western Washington. Također, više njih provede i 7-8 sati te više od 8 sati dnevno na internetu (Grafikon 13).

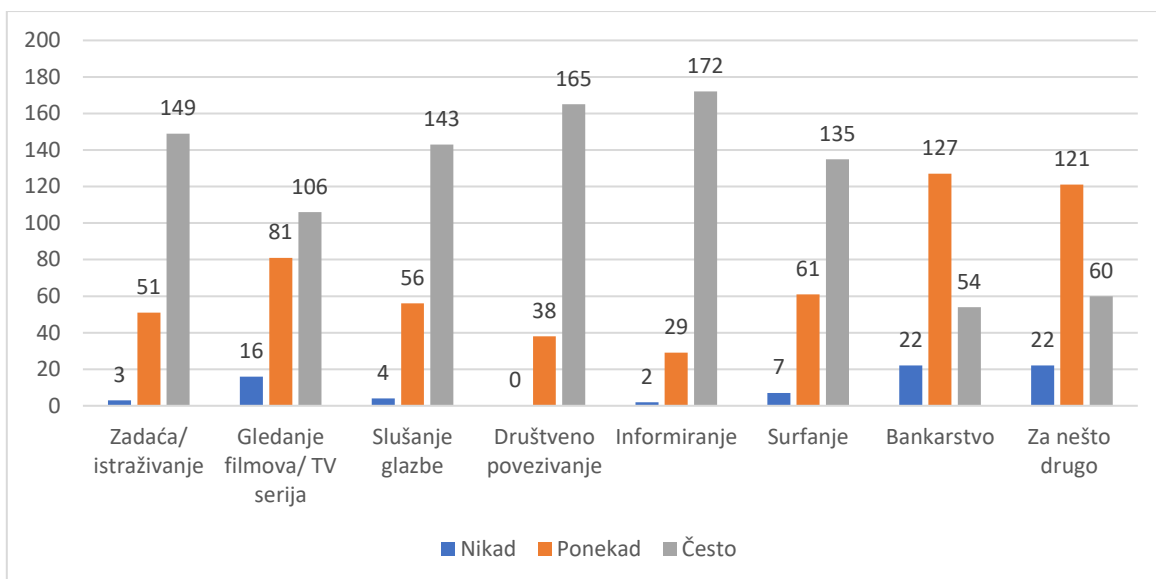

Grafikon 13: Vrijeme provedeno na internetu: usporedba

U sljedećem pitanju od ispitanika se tražilo da se izjasne koliko često koriste navedene mogućnosti na internetu. Za svaku mogućnost ispitanici su morali odabrati koriste li ju nikad, rijetko ili često. Što se tiče zadaća i istraživanja, većina ispitanika izjasnila se da često koristi internet za ovu svrhu. Manji broj, točnije njih 51 kaže da ga ponekad, dok samo troje njih tvrdi da nikad ne koristi internet za zadaće ili istraživanja. Za gledanje filmova i TV serija, malo više od polovice ispitanika, njih 106, često koristi internet. Za ovu svrhu ponekad ga koristi 81 osoba, dok 16 osoba nikad ne gleda filmove ili TV serije preko interneta.

Broj ispitanika koji često slušaju glazbu na internetu je 143, dok je ponekad sluša 56, a nikad samo 4 ispitanika. Nadalje, za društveno povezivanje se 165 osoba izjasnila da često koristi internet, dok ga 38 osoba koristi povremeno te se ni jedna osoba nije izjasnila da nikad ne koristi internet za ovu svrhu. Slična je situacija i za informiranje gdje 172 osobe koriste često koriste internet, 29 ponekad, a samo 2 osobe nikad ne koriste internet da bi se informirale. Što se tiče surfanja, za to 135 osoba često, 61 osoba ponekad te 7 osoba nikad ne koriste internet.

Ukupno 54 osobe često koriste usluge internet bankarstva, 127 osoba ponekad te 22 osobe nikad. Da često koriste internet za nešto drugo izjasnilo se 60 osoba, dok ga 121 osoba koristi ponekad, a 22 osobe nikad (Grafikon 14).

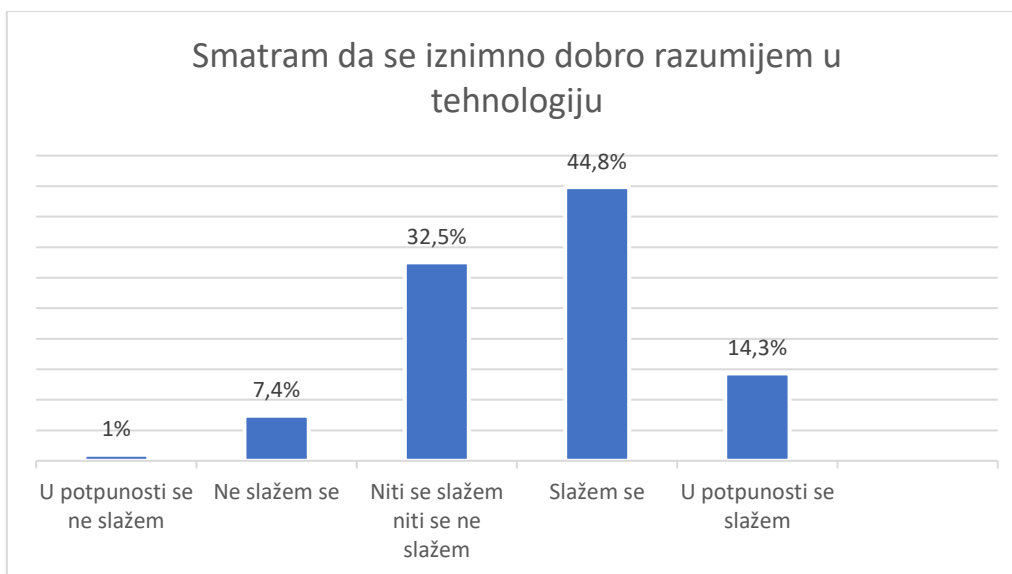

Grafikon 14: Svrha korištenja interneta

U zadnjem pitanju ispitanici su trebali na ljestvici od 1 do 5 (na kojoj 1 označava :U potpunosti se ne slažem, 2: Ne slažem se, 3: Niti se slažem niti se ne slažem, 4: Slažem se te 5: U potpunosti se slažem) označiti svoje slaganje s navedenim izjavama.

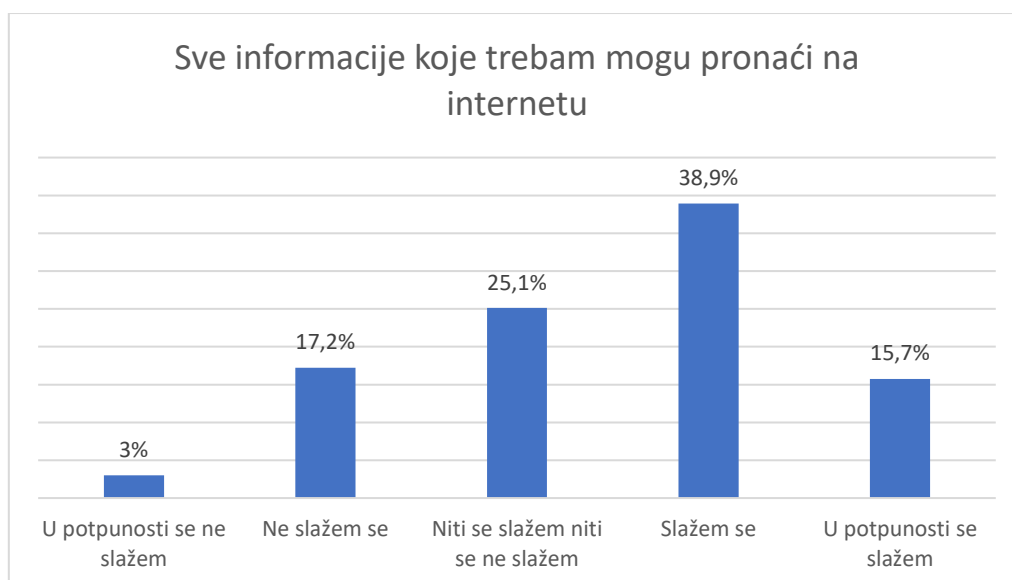
Svrha ovog pitanja bila je dobiti uvid u očekivanju studenata prilikom pretraživanja interneta.

Najveći dio ispitanika smatra da se iznimno dobro razumije u tehnologiju, dok se nešto manji broj niti slaže niti ne slaže s ovom izjavom. Čak se 14,29% ispitanika u potpunosti slaže s ovom izjavom. 7,39% ispitanika ne smatra da se iznimno dobro razumije u tehnologiju, dok svega 1% ispitanika u potpunosti ne slaže s izjavom da se iznimno dobro razumije u tehnologiju (Grafikon 15).

Grafikon 15: Stupanj slaganja s izjavom: Smatram da se iznimno dobro razumijem u tehnologiju

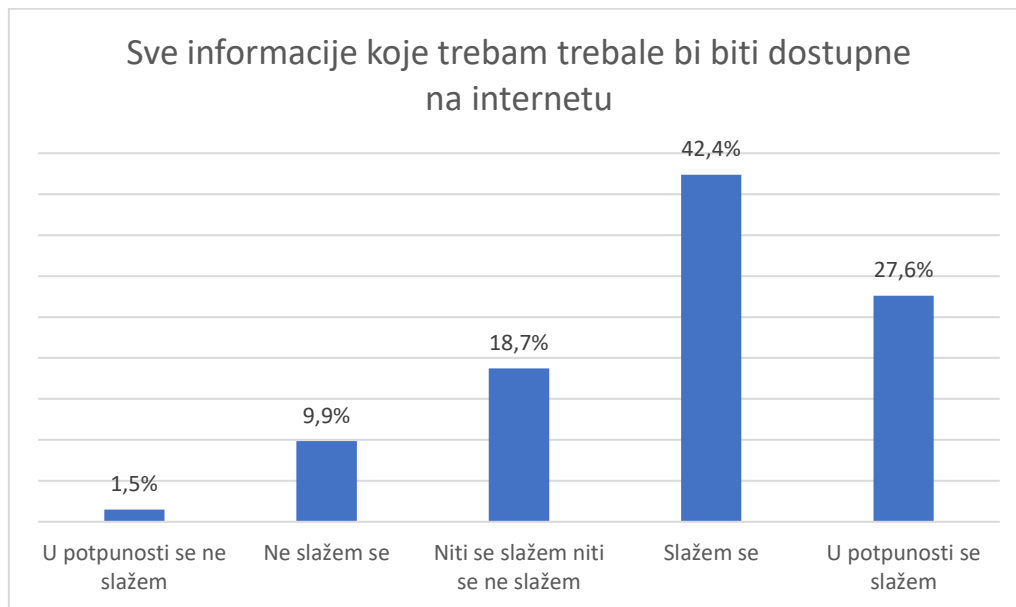
Nadalje, 38,92% slaže se s izjavom da sve informacije koje treba može naći na internetu, dok se 15,76% ispitanika s ovom izjavom u potpunosti slaže. Niti se slaže niti se ne slaže 25,12% ispitanika, a s ovom izjavom se ne slaže 17,24%. Samo 3% vjeruje da ne može naći sve informacije koje treba na internetu (Grafikon 16).

Grafikon 16: Stupanj slaganja s izjavom: Sve informacije koje trebam mogu pronaći na internetu

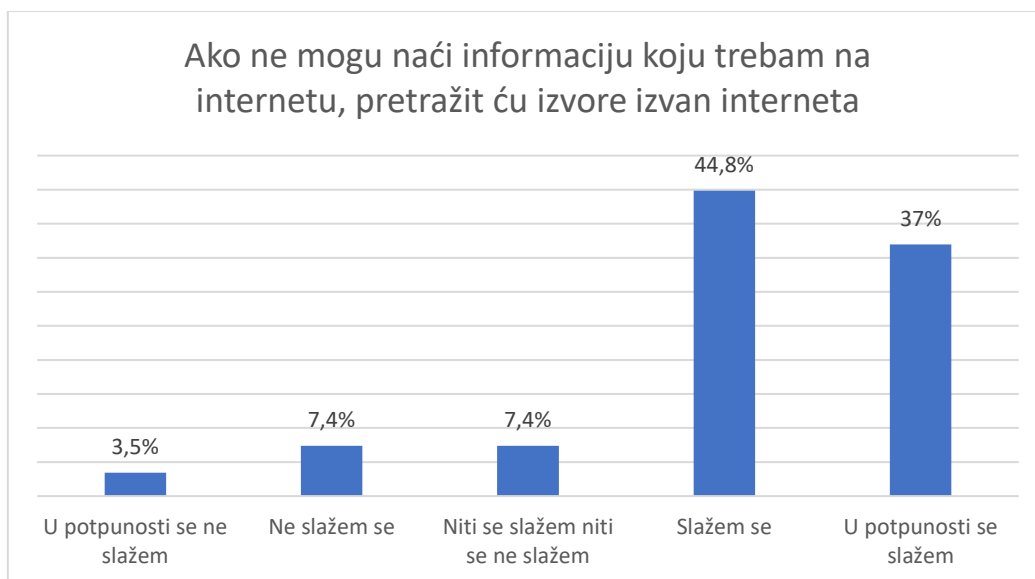
Čak 42,36% ispitanika slaže se s time da bi sve informacije koje trebaju trebale biti dostupne na internetu. S ovime se u potpunosti slaže 27,59% ispitanika, dok je 18,72% onih koji se niti

slažu niti se slažu. Onih koji se s navedenom izjavom ne slažu je 9,85%, dok se 1,48% ispitanika u potpunosti ne slaže s izjavom da bi sve informacije koje trebaju trebale biti dostupne na internetu (Grafikon 17).

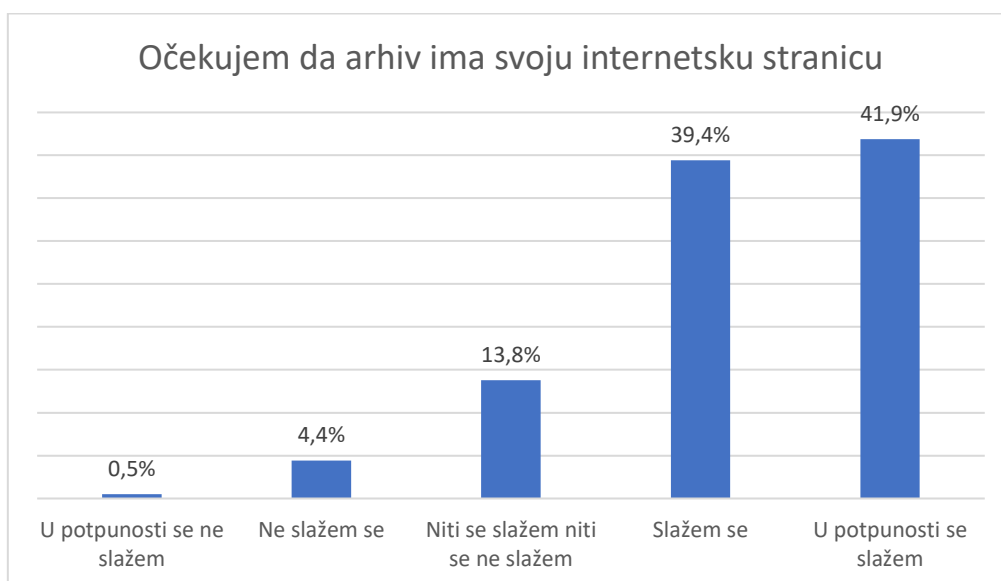
Grafikon 17: Stupanj slaganja s izjavom: Sve informacije koje trebam trebale bi biti dostupne na internetu

Postotak onih koji se slažu s izjavom da ako ne mogu naći informaciju koju trebaju na internetu, pretražit će izvore izvan interneta je 44,83%. Manji postotak, točnije 36,95% je onih koji se o ovom izjavom u potpunosti slažu. Jednak broj ispitanika, njih 7,39% se ne slaže, odnosno se niti slaže niti ne slaže da će pretraživati izvore izvan interneta ako ne nađu što im treba na internetu. Najmanji postotak, 3,45% se u potpunosti ne slaže s navedenom izjavom (Grafikon 18).

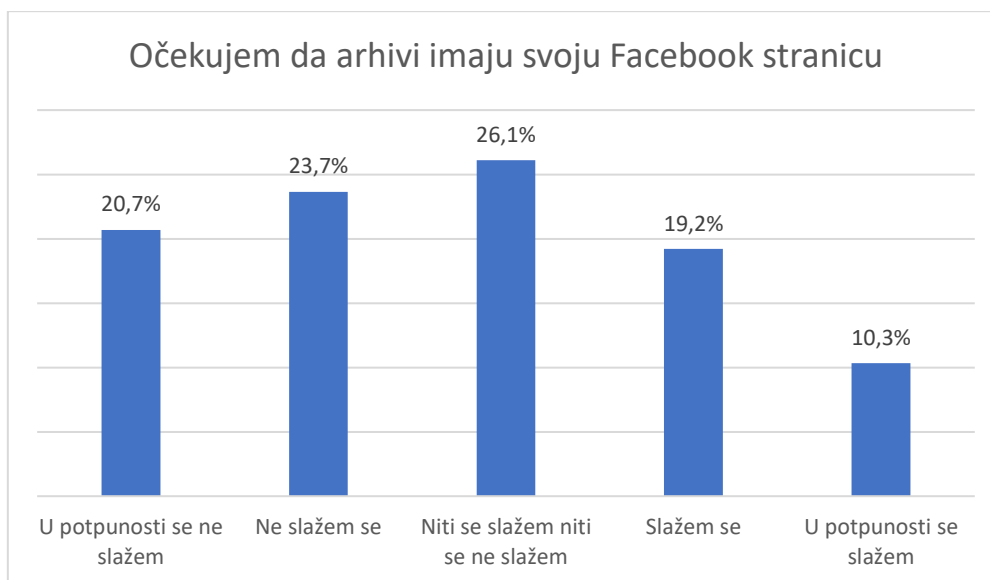
Grafikon 18: Stupanj slaganja s izjavom: Ako ne mogu naći informaciju koju trebam na internetu, pretražit ću izvore izvan interneta

Raspored odgovora na pitanje očekuju li da arhiv ima svoju internetsku stranicu vrlo je zanimljiv. Samo se 0,50% ispitanika s ovom izjavom u potpunosti ne slaže, dok se ne slaže samo 4,43% ispitanika. Tek 13,79% ispitanika nije sigurno treba li arhiv imati svoju internetsku stranicu. Veliki postotak ispitanika, čak 39,41% slaže se, dok se 41,87% u potpunosti slaže s izjavom da arhiv treba imati svoju internetsku stranicu (Grafikon 19).

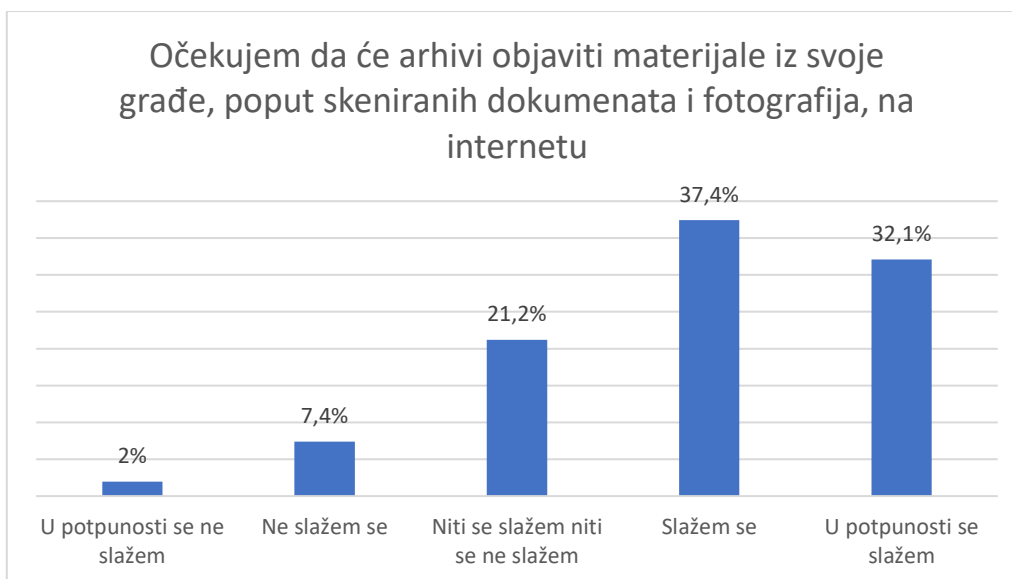
Grafikon 19: Stupanj slaganja s izjavom: Očekujem da arhiv ima svoju internetsku stranicu

Što se tiče Facebook stranice, zanimljivo je da čak 20,69% ispitanika u potpunosti ne očekuje da arhiv ima svoju Facebook stranicu. Malo veći postotak, 23,65%, ne slaže se s navedenom izjavom. Postotak onih koji se niti slažu niti ne slažu je 26,11%. Nadalje, 19,21% ispitanika slaže se, dok se 10,34% u potpunosti slaže s navedenom izjavom da bi arhiv trebao imati Facebook stranicu (Grafikon 20).

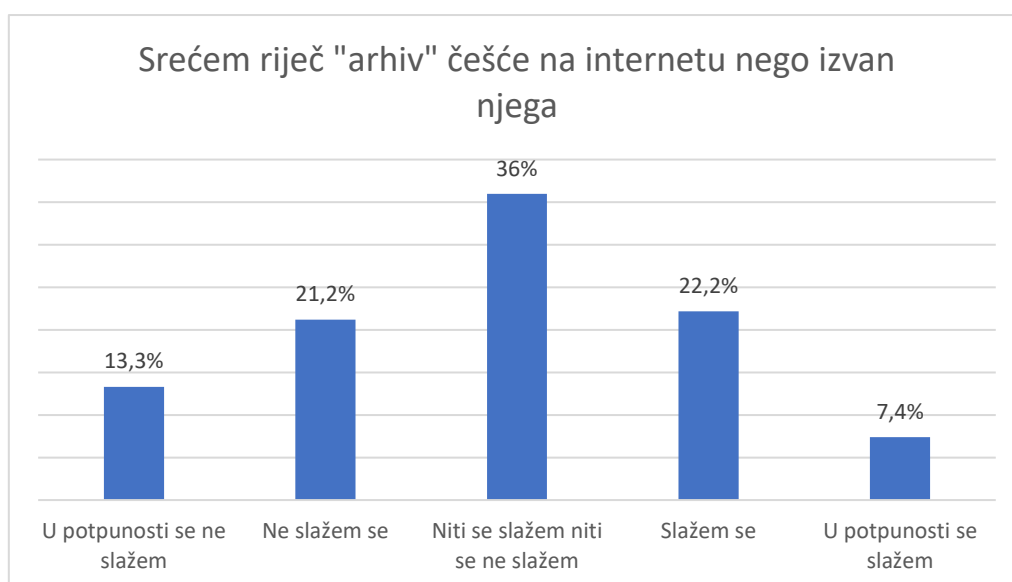
Grafikon 20: Stupanj slaganja s izjavom: Očekujem da arhivi imaju svoju Facebook stranicu

Većina se ispitanika slaže ili u potpunosti slaže s izjavom da očekuju da će arhivi objaviti materijale iz svoje građe, poput skeniranih dokumenata i fotografija, na internetu. Manji je postotak, točnije 21,18% koji se niti slažu niti se slažu s ovom izjavom, dok je ukupno manje od 10% onih koji se ne slažu ili u potpunosti ne slažu s navedenom izjavom (Grafikon 21).

Grafikon 21: Stupanj slaganja s izjavom: Očekujem da će arhivi objaviti materijale iz svoje građe, poput skeniranih dokumenata i fotografija, na internetu

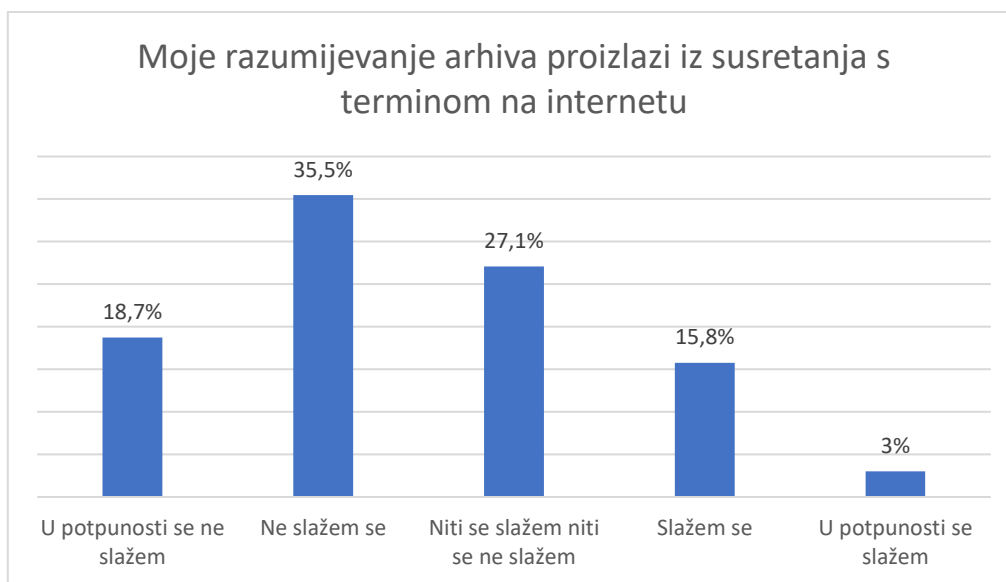
Što se tiče riječi „arhiv“, 35,96% ispitanika se niti slaže niti se slaže da ju sreće da internetu češće nego izvan njega. Manje od 30% sveukupno se slaže ili u potpunosti slaže s navedenom izjavom, dok se 21,18% ne slaže s izjavom da sreće riječ arhiv češće na internetu nego izvan njega. Također, 13,30% u potpunosti se ne slaže s navedenom izjavom (Grafikon 22).

Grafikon 22: Stupanj slaganja s izjavom: Srećem riječ „arhiv“ češće na internetu nego izvan njega

Zadnja izjava odnosila se na razumijevanje pojma arhiv. Najveći dio ispitanika ne slaže se (35,47%), odnosno u potpunosti ne slaže (18,72%) s izjavom da njihovo razumijevanje arhiva

proizlazi iz susretanja s terminom na internetu. S ovom se izjavom niti slaže niti ne slaže 27,09% ispitanika, dok se slaže 15,76%, odnosno u potpunosti slaže samo 3% ispitanika (Grafikon 23).

Grafikon 23: Stupanj slaganja s izjavom: Moje razumijevanje arhiva proizlazi iz susretanja s terminom na internetu

Odgovori studenata sa Sveučilišta Western Washington ne razlikuju se mnogo od odgovora studenata Sveučilišta u Zagrebu. Ono što je najbitnije napomenuti je da preko 50% studenata sa Sveučilišta Western Washington jednako kao i studenata sa Sveučilišta u Zagrebu vjeruje da sve informacije koje trebaju su na internetu, a ako nisu da bi trebale biti. Jednako tako, obje grupe ispitanika očekuju da arhivi imaju svoju web stranicu te da objavljuju materijale iz svoje građe, dok manji broj ispitanika ne očekuje da arhivi imaju Facebook stranicu.

6. Zaključak

Iako su tijekom povijesti smatrani kao zatvorene ustanove u čije gradivo pristup imaju samo određene osobe, današnji su arhivi suprotnost tome. Kao okupljalište vrijednih i korisnih informacija, arhivi su mjesto gdje mnogi znanstvenici, studenti, ali i ostali građani mjesta gdje se arhiv nalazi dolaze da bi nabavili gradivo koje im treba bilo za istraživanja ili iz osobnih interesa. Davno se od osobe koja je obavljala posao arhivista očekivalo, odnosno zahtijevalo da bude mirna i nedruštvena da bi se osiguralo da informacije koje zna iz arhiva ne bi došle do javnosti. Također se očekivalo da osoba bude vrlo dobro upoznata s povijesti. Od današnjih se arhivista ovako nešto ne očekuje, dapače, bilo bi poželjno da su što više orijentirani svojim korisnicima. Nadalje, iako je značenje i funkcija arhiva ostala ista, njegovo funkcioniranje i odnos s korisnicima ubrzano se mijenja s obzirom na brze i vrlo česte promjene uzrokovane digitalnim razvojem. Danas ljudi očekuju da im što više sadržaja bude dostupno što je prije moguće uz uvjet da ne odlaze u fizički prostor arhiva. Da bi arhivisti mogli i dalje vršiti svoje funkcije, bilo je potrebno da počnu pružati napredne usluge koje se temelje na suvremenim tehnologijama.

Među studentima Sveučilišta u Zagrebu provedena je anketa „Uloga arhiva i njegovih usluga u digitalnom razdoblju“. Osobe koje su pristupile anketi najvećim dijelom trenutno pohađaju diplomski ili preddiplomski studij te imaju između 21 i 24 godina. Svi koriste internet, a čak nešto manje od 70% studenata dnevno provede na internetu od 3 do 6 sati. Najčešće ga koriste za informiranje i društveno povezivanje, iako ga mnogo njih često koristi i za zadaće i istraživanja. Što se tiče očekivanja o dostupnosti informacija na internetu, nešto više od pola studenata smatra da sve što treba može naći na internetu, dok gotovo 70% studenata očekuje da sve što im treba mora biti dostupno na internetu. Prema ovome može se zaključiti da većina studenata ima visoka očekivanja što se tiče dostupnosti informacija na internetu. Što se tiče arhiva na internetu, gotovo 80% studenata očekuje od arhiva da ima svoju internetsku stranicu, dok manji broj očekuje da ima Facebook stranicu. Gotovo 70% studenata očekuje da će arhiv na svojoj stranici objavljivati dokumente iz svoje građe. Nadalje, istraživanje je provedeno da bi se dobio uvid i u shvaćanje arhiva i njegovih usluga kod studentske populacije. Najveći broj studenata povezuje pojam „arhiv“ s definicijom u kojoj je arhiv prvenstveno zgrada (ili dio zgrade) gdje se pohranjuju arhivske zbirke, dok nešto manji broj arhiv definira kao dokumente ili materijale sačuvane za korištenje u budućnosti zbog svoje javne i povijesne vrijednosti. Prema odgovorima studenata može se zaključiti da većinom misle da su arhivi važni, vrijedni, korisni i povijesni, odnosno da nisu prijeteći, nevažni i beskorisni. Međutim, mišljenja su

većinom podijeljena oko pridjeva tamni, zbunjujući, tajanstveni, zastarjeli i nedostupni u kontekstu opisa arhiva. Nešto manje od 40% studenata smatra da su arhivi prašnjavi, dok je nekoliko studenata to čak odlučilo i naglasiti u svojim odgovorima. Što se tiče posla arhivista, najviše studenata smatra da je arhivist stručnjak u odabiru, obradi, zaštiti i korištenju gradiva te da pomaže u pronalaženju informacija i daje ih na korištenje. Od njega očekuju da ima organizacijske vještine, da pazi na detalje, da je usredotočen i da ima široko znanje o zbirkama. Također, veliki broj studenata očekuje da arhivist ima računalne vještine te da upravlja digitalnim sadržajima. Odgovori studenata Sveučilišta u Zagrebu ne razlikuju se uvelike od odgovora studenata Western Washington prikupljenih u anketi koja je provedena 2016. godine jer i jedna i druga skupina studenata ima slična mišljenja o arhivima i arhivistima, a čak je manji broj studenata s oba sveučilišta istaknuo prašinu te arhivista kao nervoznu osobu. Većina studenata ima pravilno mišljenje o arhivima i arhivistima, ali potrebno je napomenuti da mnogo studenata, unatoč već spomenutim visokim očekivanjima vezanim uz dostupnost informacija na internetu, nije u slobodnim odgovorima spominjao digitalizaciju. Gdje je digitalizacija bila spomenuta, studenti su odlučili povezati nju i arhive, ali gdje su je samostalno mogli spomenuti u kontekstu posla koje arhiv obavlja, većinom nisu. Također, većina studenata zna čime se arhivisti bave, međutim potrebno je napomenuti da dio njih još uvijek povezuje nervozu i nedruštvenost s profilom arhivista. Ovakvo mišljenje nije točno te je pokazatelj prisutnosti stereotipa, kao i mišljenje da su arhivi stari, prašnjavi prostori u koje nitko nije dobrodošao.

Zaključno, većina studenata Sveučilišta u Zagrebu razumije primarnu svrhu arhiva i njegovih usluga. Čini se da većina očekuje od arhiva da što više gradiva pruže preko interneta, međutim nisu u potpunosti upoznati sa digitalizacijom i problematikom vezanom oko toga. Iako je u nekim odgovorima vidljiva prisutnost stereotipa da su arhivi zatvorena i tamna mjesta, a arhivisti jadne i nervozne osobe, srećom taj broj odgovora nije velik.

7. Popis grafikona, tablica i slika

Grafikon 1: Dob ispitanika.....	9
Grafikon 2: Definicija pojma arhiv.....	11
Grafikon 3: Razumijevanje pojma arhiv.....	12
Grafikon 4: Postotak posjeta arhivu.....	12
Grafikon 5: Postotak posjeta digitalnom arhivu.....	13
Grafikon 6: Susretanje pojma arhiv.....	14
Grafikon 7: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: prva skupina.....	15
Grafikon 8: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: druga skupina.....	16
Grafikon 9: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: treća skupina.....	17
Grafikon 10: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: četvrta skupina.....	18
Grafikon 11: Slaganje s pridjevom u kontekstu arhiva: peta skupina.....	19
Grafikon 12: Vrijeme provedeno na internetu.....	27
Grafikon 13: Vrijeme provedeno na internetu: usporedba.....	28
Grafikon 14: Svrha korištenja interneta.....	29
Grafikon 15: Stupanj slaganja s izjavom: Smatram da se iznimno dobro razumijem u tehnologiju.....	30
Grafikon 16: Stupanj slaganja s izjavom: Sve informacije koje trebam mogu pronaći na internetu.....	30
Grafikon 17: Stupanj slaganja s izjavom: Sve informacije koje trebam trebale bi biti dostupne na internetu.....	31
Grafikon 18: Stupanj slaganja s izjavom: Ako ne mogu naći informaciju koju trebam na internetu, pretražit ću izvore izvan interneta.....	32
Grafikon 19: Stupanj slaganja s izjavom: Očekujem da arhiv ima svoju internetsku stranicu.....	32
Grafikon 20: Stupanj slaganja s izjavom: Očekujem da arhivi imaju svoju Facebook stranicu.....	33
Grafikon 21: Stupanj slaganja s izjavom: Očekujem da će arhivi objaviti materijale iz svoje građe, poput skeniranih dokumenata i fotografija, na internetu.....	34
Grafikon 22: Stupanj slaganja s izjavom: Srećem riječ „arhiv“ češće na internetu nego izvan njega.....	34
Grafikon 23: Stupanj slaganja s izjavom: Moje razumijevanje arhiva proizlazi iz susretanja s terminom na internetu.....	35

Tablica 1: Kako biste opisali usluge koje pružaju arhivi?	20
Tablica 2: Što biste očekivali da ćete naći u arhivu?	21
Tablica 3: Kako biste opisali ulogu arhivista?	23
Tablica 4: Koje vještine i osobine očekujete da arhivist ima?	24
Tablica 5: Trebaju li arhivisti znati još nešto?	26
Slika 1: Hrvatski državni arhiv.	3

8. Prilozi

Prilog 1: Anketa

1. DIO

1. Koliko godina imate?

18-20

21-24

25-29

30-39

40-49

50 ili više

2. Kojeg ste spola? muško/žensko/ne želim odgovoriti

3. Kako ste povezani sa Sveučilištem u Zagrebu:

preddiplomski studij

diplomski studij

doktorski studij

bivši/a student/ica

nisam povezan/a sa Sveučilištem (ovdje anketa završava)

4. S kojom ste sastavnicom Sveučilišta povezani?

1. Agronomski fakultet

2. Arhitektonski fakultet

3. Akademija dramske umjetnosti

4. Akademija likovne umjetnosti

5. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

6. Ekonomski fakultet

7. Fakultet elektrotehnike i računarstva

8. Fakultet filozofije i religijskih znanosti

9. Fakultet hrvatskih studija

10. Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije

11. Fakultet organizacije i informatike
12. Fakultet političkih znanosti
13. Fakultet prometnih znanosti
14. Fakultet strojarstva i brodogradnje
15. Farmaceutsko-biokemijski fakultet
16. Filozofski fakultet
17. Geodetski fakultet
18. Geotehnički fakultet
19. Građevinski fakultet
20. Grafički fakultet
21. Katolički bogoslovni fakultet
22. Kineziološki fakultet
23. Medicinski fakultet
24. Metalurški fakultet
25. Muzička akademija
26. Pravni fakultet
27. Prehrambeno-biotehnološki fakultet
28. Prirodoslovno-matematički fakultet
29. Rudarsko-geološko-naftni fakultet
30. Stomatološki fakultet
31. Šumarski fakultet
32. Tekstilno-tehnološki fakultet
33. Učiteljski fakultet
34. Veterinarski fakultet

2. DIO

1. Koju definiciju najčešće povezujete s riječi *arhiv*? (moguće više odgovora)

- pohranjivanje podataka izvan mreže (engl. *offline*)
- zgrada (ili dio zgrade) gdje se pohranjuju arhivske zbirke
- dokumenti ili materijali sačuvani za korištenje u budućnosti zbog svoje javne i povijesne vrijednosti
- datoteka koja je prenesena s računala u dugoročno digitalno skladištenje

- organizacija koja prikuplja zapise o individualnim osobama, obiteljima ili organizacijama
- dio internetske stranice koji sadrži stari sadržaj

2. Koliko ste sigurni u svoje razumijevanje pojma *arhiv*?

- U potpunosti sam siguran
- Uglavnom sam siguran
- Niti sam siguran niti nesiguran
- Uglavnom sam nesiguran
- U potpunosti nisam siguran

3. Jeste li ikada posjetili arhiv?

- Da
- Ne
- Ne sjećam se

4. Jeste li ikada posjetili digitalni arhiv?

- Da
- Ne
- Ne sjećam se

4. Gdje se najčešće susrećete s riječi *arhiv*?

- Filmovi/ TV / fikcija
- Vijesti
- Tijekom istraživanja
- Tijekom pregledavanja interneta
- Bankovne informacije / službeni dokumenti ...
- Ne sjećam se
- Ostalo (molim navesti):

3. DIO

1. Ocijenite Vaše slaganje sa sljedećim pridjevima u kontekstu arhiva.

- U potpunosti sam siguran
- Uglavnom sam siguran
- Niti sam siguran niti nesiguran

- Uglavnom sam nesiguran
- U potpunosti nisam siguran

Stari / Prašnjavi / Tajanstveni / Vrijedni / Dostupni / Aktualni / Visokotehnoški / Nedostupni / Korisni/ Popularni / Beskorisni / Zbunjujući / Tamni / Srdačni / Relevantni / Zanimljivi / Zastarjeli / Čisti / Svijetli / Ustajali / Organizirani / Pružaju dobrodošlicu / Tihi / Važni / Neorganizirani / Povijesni/ Prijeteći / Dosadni / Misteriozni / Nevažni / Digitalni

2. Kako biste opisali koje usluge pružaju arhivi?

3. Što biste očekivali da ćete naći u arhivu?

4. Kako biste opisali ulogu arhivista?

5. Koje vještine i osobine očekujete da arhivist ima? (moguće više odgovora)

Predanost / Društvene vještine / Pazi na detalje / Smisao za humor / Organizacijske vještine / Strpljenje / Usredotočenost / Široko znanje o zbirkaama / Iskustvo rada u službi za korisnike / Želja za pomaganjem drugima / Opiranje promjenama / Visoka razina obrazovanja / Vještine upravljanja / Računalne vještine / Znanje o trenutnim trendovima i događajima / Inteligencija / Svojetanje zbirki / Efikasnost / Znatiželja / Uvažavanje kulture / Poznavanje suvremenih digitalnih trendova / Interdisciplinarnost / Poznavanje procesa digitalizacije / Upravljanje digitalnim sadržajima / Upravljanje metapodacima / Obrada digitalnoga gradiva / Savjetovanje stvaratelja o digitalnim uslugama u oblaku / Upravljanje projektima / Potpora obrazovnom procesu

6. Trebaju li arhivisti znati još nešto? Molimo navedite: _____

4. DIO

1. Koliko vremena dnevno provedete na internetu?

- Manje od sat vremena
- 1-2 sata
- 3-4 sata
- 5-6 sati
- 7-8 sati
- više od 8 sati

2. Za što najčešće koristite internet?

Nikad/ Često/ Ponekad

- Zadaća / Istraživanje
- Gledanje filmova / TV serija
- Slušanje glazbe
- Društveno povezivanje
- Informiranje
- Surfanje
- Bankarstvo
- Ostalo: _____

3. U kojoj mjeri se slažete s navedenim izjavama

- U potpunosti sam siguran
 - Uglavnom sam siguran
 - Niti sam siguran niti nesiguran
 - Uglavnom sam nesiguran
 - U potpunosti nisam siguran
-
- Smatram da se iznimno dobro razumijem u tehnologiju
 - Sve informacije koje trebam mogu pronaći na internetu
 - Sve informacije koje trebam trebale bi biti dostupne na internetu
 - Ako ne mogu naći informaciju koju trebam na internetu, pretražit ću izvore izvan interneta

- Očekujem da arhiv ima svoju internetsku stranicu
- Očekujem da će arhivi objaviti materijale iz svoje građe, poput skeniranih dokumenata i fotografija, na internetu
- Očekujem da arhivi imaju svoju Facebook stranicu
- Srećem riječ *arhiv* češće na internetu nego izvan njega
- Moje razumijevanje arhiva proizlazi iz susretanja s terminom na internetu

Ako želite, možete dodati komentar za kraj

Vaši odgovori su zabilježeni! Hvala Vam što ste ispunili anketu!

9. Literatura

1. Arhivi u Hrvatskoj. Hrvatski državni arhiv. URL: <http://www.arhiv.hr/hr-hr/Arhivska-slu%C5%BEba/Arhivi-u-Hrvatskoj> (25.6.2020.)
2. Ćosić, S.; Lemić, V. (2008) Problemi arhivske službe u Hrvatskoj. Arhivski vjesnik, Vol. 51, br. 1. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=46361 (21.7.2020.)
3. Filipović, I. (2018) Kakav mora biti arhivist? O poželjnim osobinama i obrazovnom profilu ranonovovjekovnih arhivista na primjeru njemačkih zemalja i Francuske. Arhivski vjesnik, Vol. 61, br. 1. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=316607 (1.7.2020.)
4. Glažar, N. (2015) Arhivi u digitalnom dobu: stanje država članica EU-a i arhiva europske komisije. Arhivski vjesnik, Vol. 58, br. 1. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=234114 (25.7.2020.)
5. Ivanović, J. Priručnik iz arhivistike: I. dio. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010.
6. Kolanović, J. (1997) Identitet arhivista: od zanimanja do profesije. Arhivski vjesnik, br. 40. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=16953 (1.7.2020.)
7. Kolanović, J.(2001) Arhivska služba Republike Hrvatske: stanje i izgledi razvoja. Arhivski vjesnik, br. 44. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=14236 (13.7.2020.)
8. Lemić, V. (2003) Arhivi i elektronički zapisi - iskustva skandinavskih zemalja. Arhivski vjesnik, Vol. 46, br. 1. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=11124 (17.7.2020.)

9. Lemić, V. Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika. Zagreb: Ljevak, 2016.
10. Lemić, V. Arhivi i digitalno doba. Zagreb: Ljevak, 2019.
11. Lemić, V. (2002) Arhivi i Internet - nove mogućnosti dostupnosti i korištenja arhivskoga gradiva. Arhivski vjesnik, br. 45. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=13908 (18.7.2020.)
12. Matični poslovi. Hrvatski državni arhiv. URL: <http://www.arhiv.hr/hr-hr/arhivska-slu%C5%BEba/Mati%C4%8Dni-poslovi> (29.6.2020.)
13. O ARHiNET-u. URL: http://arhinet.arhiv.hr/_Pages/OARHiNETu.aspx
14. Patterson, C. (2016) Perceptions and Understandings of Archives in the Digital Age. The American Archivist, Vol. 79, br. 2. URL: <https://americanarchivist.org/doi/pdf/10.17723/0360-9081-79.2.339>
15. Zakon o arhivskom gradivu i arhivima. Narodne novine 61/18. URL: <https://www.zakon.hr/z/373/Zakon-o-arhivskom-gradivu-i-arhivima> (20.6.2020.)

Uloga arhiva i njegovih usluga u digitalnom razdoblju

Sažetak

Cilj ovog rada je na temelju analize rezultata ankete provedene među studentima prvenstveno dobiti uvid u njihovo shvaćanje arhiva u digitalnom razdoblju. Ovaj rad podijeljen je na teorijski i istraživački dio. U teorijskom dijelu u fokusu su ključni pojmovi koji se spominju u istraživačkom dijelu rada, a to su pojmovi arhiv, arhivist te djelatnost arhiva. Također, obrađena je povezanost arhiva i interneta te usluge koje arhiv može na takav način pružiti svojim korisnicima. U istraživačkom dijelu rada nalazi se analiza ankete koja je provedena među studentima Sveučilišta u Zagrebu. U anketu su uključeni osnovni podaci o ispitanicima kako bi se dobio uvid u njihov profil, analiza razumijevanja pojmova iz teorijskog dijela rada te navike i očekivanja studenata kod pretraživanja informacija na internetu. Rezultati ovog istraživanja uspoređeni su s rezultatima istraživanja koje je Caitlin Patterson provela na Sveučilištu Western Washington 2016. godine, iako su rezultati ovog istraživanja u fokusu. Rezultati ne predstavljaju statističke podatke koji se odnose na cijelu Hrvatsku, nego samo na studentsku populaciju Sveučilišta u Zagrebu.

Ključne riječi: arhiv, arhivist, digitalno razdoblje, studenti, internet

The role of archives and its services in the digital age

Summary

The aim of this thesis is based on the analysis of the results of a survey conducted among students primarily to gain insight into their understanding of archives in the digital age. The thesis is divided into theoretical and research part. In the theoretical part, the focus is on the key terms mentioned in the research part of the paper, which are the terms archive, archivist, and archival practice. Also, the connection between the archive and the Internet and the services that the archive can provide to its users in this way are discussed. In the research part of the thesis the analysis of a survey conducted among students at the University of Zagreb is given. The survey includes basic data about the respondents in order to gain insight into their profile, analysis of understanding the concepts from the theoretical part of the paper and the habits and expectations of students when searching for information on the Internet. The results of this study are compared with the results of a study conducted by Caitlin Patterson at the University of Western Washington in 2016, although the results of this study are in focus. The results do not represent statistical data that refer to the whole of Croatia, but only to the student population of the University of Zagreb.

Key words: archive, archivist, digital age, students, internet